

SAURASHTRA UNIVERSITY

RAJKOT

FACULTY OF RURAL STUDIES (CBCS)

SYLLABUS FOR SEMESTER - V

FOR

BACHELORE OF RURAL STUDIES

(Amended rules as on June-2019)

Saurashtra University

University Road, Rajkot - 360005

SAURASHTRA UNIVERSITY

Ranpahl
DEAN,
RURAL FACULTY
SAURASHTRA UNIVERSITY
RAJKOT

FACULTY OF RURAL STUDIES

U.G.COURCES IN BACHELOR OF RURAL STUDIES- (BRS)

SEMESTER-V COURSE

S R. N o.	Course Code	Course Category	C	I. M	P. M.	E.T .M	T. M.	Course Title
1	19070101050100	FND-507	3	30	-	70	100	1.English Literature & languageCorrection (3+0)
	19070101050200		3	30	-	70	100	2.Hindi Literature & language Correction (3+0)
	19070101050300		3	30	-	70	100	3.Gujarati Literature & languageCorrection (3+0)
2	19070201050400	CORE - 513	3	30	20	50	100	1.Agronomy (2+1)
	19070201050500		3	30	20	50	100	2.Ani.Husbandry (2+1)
	19070201050600		3	30	20	50	100	3.Horti & Forestry (2+1)
	19070201050700		3	30	20	50	100	4.Rural Extension (2+1)
	19070201050800		3	30	-	70	100	5.Economics (3+0)
	19070201050900		3	30	-	70	100	6.Hindi (3+0)
	19070201051000		3	30	-	70	100	7.English (3+0)
	19070201051100		3	30	-	70	100	8.Gujarati (3+0)
3	19070301051200	CORE - 514	3	30	20	50	100	1.Agronomy- (2+1)
	19070301051300		3	30	-	70	100	2.Ani.Husbandry (3+0)
	19070301051400		3	30	20	50	100	3.Horti & Forestry (2+1)
	19070301051500		3	30	-	70	100	4.Rural Extension (3+0)
	19070301051600		3	30	-	70	100	5.Economics (3+0)
	19070301051700		3	30	-	70	100	6.Hindi (3+0)
	19070301051800		3	30	-	70	100	7.English (3+0)
	19070301051900		3	30	-	70	100	8.Gujarati (3+0)
4	19070401052000	CORE - 515	3	30	20	50	100	1.Agronomy (2+1)
	19070401052100		3	30	20	50	100	2.Ani.Husbandry (2+1)
	19070401052200		3	30	20	50	100	3.Horti & Forestry (2+1)
	19070401052300		3	30	20	50	100	4.Rural Extension (2+1)
	19070401052400		3	30	-	70	100	5.Economics (3+0)
	19070401052500		3	30	-	70	100	6.Hindi (3+0)
	19070401052600		3	30	-	70	100	7.English (3+0)
	19070401052700		3	30	-	70	100	8.Gujarati (3+0)
5	19070501052800	CORE - 516	3	30	20	50	100	1.Agronomy (2+1)
	19070501052900		3	30	-	70	100	2.Ani.Husbandry (3+0)
	19070501053000		3	30	20	50	100	3.Horti & Forestry (2+1)
	19070501053100		3	30	-	70	100	4.Rural Extension (3+0)
	19070501053200		3	30	-	70	100	5.Economics (3+0)
	19070501053300		3	30	-	70	100	6.Hindi (3+0)
	19070501053400		3	30	-	70	100	7.English (3+0)
	19070501053500		3	30	-	70	100	8.Gujarati (3+0)
6	19070601053600	CORE - 517	3	30	20	50	100	1.Agronomy (2+1)
	19070601053700		3	30	-	70	100	2.Ani.Husbandry (3+0)
	19070601053800		3	30	20	50	100	3.Horti & Forestry (2+1)
	19070601053900		3	30	-	70	100	4.Rural Extension (3+0)
	19070601054000		3	30	-	70	100	5.Economics (3+0)
	19070601054100		3	30	-	70	100	6.Hindi (3+0)
	19070601054200		3	30	-	70	100	7.English (3+0)
	19070601054300		3	30	-	70	100	8.Gujarati (3+0)
7	19070701054400	MDC - 515	3	30	-	70	100	1.World Religion-1 (3+0)
	19070701054500		3	30	-	70	100	2.Philosophy of Bhagvad Geeta (3+0)
	19070701054600		3	30	20	50	100	3.Agri. Chemistry (2+1)
	19070701054700		3	30	-	70	100	4.Gujarati (3+0)
	19070701054800		3	30	-	70	100	5. Rural Extension (3+0)
	19070701054900		3	30	20	50	100	6. Olericulture (2+1)

8	19070801055000	MDC -516	3	30	-	70	100	1.Political Science	(3+0)
	19070801055100		3	30	-	70	100	2.Contemporary Indian Philosophy-1	(3+0)
	19070801055200		3	30	20	50	100	3.Food & Nutrition	(2+1)
	19070801055300		3	30	-	70	100	4.Hindi	(3+0)
	19070801055400		3	30	-	70	100	5.English	(3+0)
	19070801055500		3	30	-	70	100	6.Agriculture Economics	(3+0)

MDC= Multi Disciplinary Course, I.M = Internal Marks, P.M.=Practical Marks, E.T.M.=External Theory Marks, T.M.=Total Marks

Faculty of Rural Studies

Name of Course	Sem.	Core/ Elective/ Foundation	Course Code	Course Title	Credits	Internal marks	External marks	Practical/ viva marks	Ext. exam time duration
B.R.S.	V	FND-507	19070101050100	English Literature & language Correction	3+0	30	70	-	2.5 Hrs

Title: - English Literature and Language Correction

Objectives:

1. To introduce the students to the broad subject area and to acquire knowledge of a particular area.
2. To acquire the knowledge of history of English Literature.
3. To understand the socio-political and literary context of the said era.
4. To introduce the students about the fundamental of grammar.

Form: Novel, Grammar

TEXT: Of Human Bondage- Somerset Maugham

Unit-1 Critical appreciation of the novel, structure 20%

Unit-2 Thematic concerns, and characterization 20%

Unit-3 Grammar- Application writing, dialogue writing, advertise writing 20%

Unit-4 Study- Correct the sentences (articles, tenses, subject-verb agreements) 20%

Unit-5 Comprehension or drafting a story 20%

Recommended reading:

1. The English Grammar- Wren and Martin
2. Murphy's English Grammar
3. Of Human Bondage- Somerset Maugham

Faculty of Rural Studies

Name of Course	Sem.	Core/ Elective/ Foundation	Course Code	Course Title	Credits	Internal marks	External marks	Practical/ viva marks	Ext. exam time duration
B.R.S.	V	FND-507	19070101050200	Hindi Literature & language Correction	3+0	30	70	-	2.5 Hrs

Title: Hindi Literature & language Correction

- हेतु :-
- १ छात्र अनुवाद कला से परिचित हो ।
  - २ छात्र पत्रलेखन एवं संक्षेपण-पल्लवन से परिचित हो।
  - ३ छात्र राष्ट्रीय एकता में हिन्दी के महत्त्व से परिचित हो ।

इकाई :-

१ अनुवाद प्रकार उपयोगिता और गुजराती से हिन्दी में /हिन्दी से गुजरातीमें अनुवाद	२५%
२ पत्रलेखन	१५%
३ संक्षेपण, हिन्दी शब्द समूह	२०%
४ राष्ट्रीय एकता और हिन्दी	२०%
५ समग्र लक्ष्मी मूल्यांकन	२०%

- पाठ्य विषय :-
- १ अनुवाद - अनुवाद अर्थ और परिभाषा, अनुवाद के प्रकार, अनुवाद की उपयोगिता, गुजराती से हिन्दी अनुवाद
  - २ पत्र लेखन - व्यावसायिक पत्र, बैंक सबन्धी पत्र, नौकरी हेतु आवेदन पत्र
  - ३ शब्द शुद्धि, शब्द समूह के लिए एक शब्द
  - ४ संक्षेपण
  - ५ हिन्दी शब्द समूह
  - ६ राष्ट्रीय एकता और हिन्दी

- संदर्भ ग्रंथ :-
- १ आधुनिक हिन्दी व्याकरण और रचना - वासुदेवनंदन प्रसाद
  - २ हिन्दी व्याकरण - डॉ. राजेश्वर - चतुर्वेदी
  - ४ हिन्दी व्याकरण एवं संरचना - डॉ. घनश्याम अग्रवाल

Faculty of Rural Studies

Name of Course	Sem.	Core/ Elective/ Foundation	Course Code	Course Title	Credits	Internal marks	External marks	Practical/ viva marks	Ext. exam time duration
B.R.S.	V	FND-507	19070101050300	Gujarati Literature & language Correction	3+0	30	70	-	2.5 Hrs

Title :- (લોકસાહિત્ય - ૫) લોકસાહિત્ય સંજ્ઞા અને સ્વરૂપ,સંશોધન અને સંપાદન

હેતુઓ:- (૧) વિદ્યાર્થીઓ ગુજરાતી લોકસાહિત્યની સંજ્ઞા અને સ્વરૂપ વિશે અવગત થાય.

(૨) વિદ્યાર્થીઓ લોકસાહિત્યના સંશોધન અને સંપાદનો થી માહિતગાર થાય.

(૩) વિદ્યાર્થીઓ કંઠસ્થ સાહિત્યથી પરિચિત થાય .

(૪) વિદ્યાર્થીઓની સર્જનાત્મક શક્તિ ખીલે

અભ્યાસક્રમ :

એકમ :- ૧ - લોકસાહિત્ય : સંજ્ઞા અને સ્વરૂપ

૨૦ %

લોકસાહિત્યનાં લક્ષણો

એકમ :- ૨ - લોકસાહિત્યના ગદ્ય સ્વરૂપો (લોક કહેવતો, ટુચકા,લોકવાર્તા, લોકકથા, દુહાબદ્ધ પ્રેમકથા વગેરેનો પરિચય)

૨૦ %

- દુહાબદ્ધ પ્રેમ કથા

એકમ :- ૩ - લોક સાહિત્યનાં પદ્ય સ્વરૂપો (દુહા-સોરઠા, હાલરડાં,ખાચણા, બાળગીત, વિધિગીત,રાસડા વગેરેનો પરિચય)

૨૦%

- દુહા-સોરઠા

- રાસડા

એકમ :- ૪ લોકસાહિત્ય અને શિષ્ટસાહિત્ય

૨૦ %

એકમ :- ૫ લોકસાહિત્યમાં લોકસંસ્કૃતિ

૨૦ %

સંદર્ભ ગ્રંથો :-

(૧) લોકસાહિત્યનું સમાલોચન -	ઝવેરચંદ મેઘાણી
(૨) લોકસાહિત્ય: પગદંડીનો પથ -	ઝવેરચંદ મેઘાણી
(૩) લોકસાહિત્ય -૧ -	ઝવેરચંદ મેઘાણી
(૪) ધરતીનું ધાવણ (લો.સા.-૨) -	ઝવેરચંદ મેઘાણી
(૫) લોકસાહિત્ય વિજ્ઞાન -	ડૉ.સત્યેન્દ્ર
(૬) ગુજરાતી લોક વિદ્યા -	ડૉ.હસુ યાજ્ઞિક

Faculty of Rural Studies

Name of Course	Sem.	Core/ Elective/ Foundation	Course Code	Course Title	Credits	Internal marks	External marks	Practical/ viva marks	Ext. exam time duration
B.R.S.	V	CORE-513	19070201050400	Agronomy	2+1	30	50	20	2 Hrs

Title: Advanced Technology in Agronomy-I

Objectives:-

1. Student will become aware with advance technology in Agriculture science
2. Student gets knowledge of advance technology in Agriculture science. So, useful in progressive farming.
3. Create self employment source

Theory: -

100%

Unit;1. Organic Farming

10%

- 1.1 Meaning & importance
- 1.2. Principles of organic Farming
- 1.3. Advantages of organic farming
- 1.4. Comparison between organic farming & fertilizer based farming
- 1.5. Zero budget farming
- 1.6. Past, present and future of organic farming, "subhash palekar's" thought & activity in India about natural farming.

Unit;2. Green house

25%

- 2.1 Definition
- 2.2 Importance of green house
- 2.3 Types of green house -simple, - medium, - high tech green house
- 2.4 Government scheme for appreciation of green house.

Unit;3. Bio fertilizer

25%

- 3.1 Definition
- 3.2 Importance of bio fertilizer
- 3.3 Cares taken at the use of bio fertilizer
- 3.4 Types of culture - Rhizobium - Azatobacter, -Phosphorus, solubilising (P.S.I) – Azospilium

Unit;4. Water Conservation by irrigation method

20%

- 4.1. Importance of water and irrigation
- 4.2. Irrigation method
- 4.3. Sprinkler irrigation
- 4.4. Drip irrigation
- 4.5. Bore & well recharge

- 5.1. Merits of mushroom cultivation
- 5.2. Limitation of mushroom cultivation
- 5.3. Varieties of mushroom- Button mushroom – paddy straw mushroom - apister mushroom.
- 5.4. Cultivation method of oyster mushroom

Practical: -

1. To Study organic farming
2. Collect the information about bio fertilizer in market via i.e. trade name, price manufacturing company
3. Learn about different irrigation method.
4. Visit to a green house and collect the information
5. To study mushroom cultivation from magazine, news paper and visit.

References

1. “ Fal ane Ful ” (Gujrati edition- march 2015)
pub.: Directore of extension education, J. A.U.– Junagadh.
2. “ Falpako ” (Gujrati edition- march 2013)
pub.: Directore of extension education, A. A. U., Anand
3. “ Fal visheshank ” (Gujrati edition)
pub.: “Krushigovidya”, Anand Kendra, (G.A.U.) – Anand
4. Horticulture - A basic awareness
Bandendistel R.F (1982)
Pub.-Reston publishing Co. inc.restonNirginia
5. Principles of Horticulture
Adam, C.R, Bamford K.M and Early M.P
Butter werth Heine mann –London
6. Propagation of horticulture and subtropical horticulture crops
Bose, T.K., Mitra S.K and Sadhu M.K.
NayaPrakash- Calcutta.
7. “ Mushroom Ni Kheti ” (Gujrati edition- december-2008)
pub.: Directore of extension education, A. A. U., Anand
8. Advance Technology in Horticulture – Dr. K. R. Bharad (2014)
pub.: Cybertech publication New Delhi.
9. Plant Growth and Regulation – Dr. K. R. Bharad (2015)
pub.: Cybertech publication New Delhi.

Faculty of Rural Studies

Name of Course	Sem.	Core/ Elective/ Foundation	Course Code	Course Title	Credits	Internal marks	External marks	Practical/ viva marks	Ext. exam time duration
B.R.S.	V	CORE-513	19070201050500	Animal Husbandry	2+1	30	50	20	2 Hrs

Title: - Title: - Veterinary Science- I

Objective:

- (1) To be familiar with certain animal diseases and their curative steps.
- (2) To understand disease types, signs, diagnosis and control measures of infectious diseases.
- (3) To know the defense mechanism of the animal body

Theory: **100%**

Unit: 1 Types and importance of treatment 20%
Identification of healthy and sick animals and their signs

Unit: 2 Classification of diseases: Infectious and non infectious diseases 25%
Important bacterial disease of cattle and their preventive measures

Unit: 3 Important viral diseases of cattle 20%
Their signs and preventive measures

Unit: 4 Important parasitic diseases of cattle and their control measures 15%

Unit: 5 Immunity: 20%
Types of Immunity: Natural and acquired
Vaccine and Antiserum: types and uses

Practical:

Note: Each practical carries equal credits and marks

- (1) To study important signs of healthy animal.
- (2) To study important signs of sick animal.
- (3) A visit to a Veterinary Dispensary and to study its services.
- (4) To attend and participate a Veterinary Clinical camp.
- (5) To study Preventive measures of infectious diseases.

Reference Books:-

1. A text book of animal husbandry - G.C.Banerjee
2. A hand book of animal husbandry - I.C.A.R.
3. Animal management: introduction animal science - James J. Kiser
4. Domestic animal - Harbans Singh
5. Dairying in India a review - D.N. Kharady
6. Chikitsa Vigyanana Mul Tatvo - Buch&Buch

Faculty of Rural Studies

Name of Course	Sem.	Core/ Elective/ Foundation	Course Code	Course Title	Cred its	Inte rnal mar ks	Extern al marks	Practi cal/ viva marks	Ext. exam time duration
B.R.S.	V	CORE-513	19070201050600	Horticultue & Forestry	2+1	30	50	20	2 Hrs

Title: Advanced Technology in Horticulture -I

Objectives:-

1. Student will become aware with advance technology in Agriculture science
2. Student gets knowledge of advance technology in Agriculture science. So, useful in progressive farming.
3. Create self employment source

Theory: -

100%

Unit;1. Organic Farming

10%

- 1.1 Meaning & importance
- 1.2. Principles of organic Farming
- 1.3. Advantages of organic farming
- 1.4. Comparison between organic farming & fertilizer based farming
- 1.5. Zero budget farming
- 1.6. Past, present and future of organic farming, "subhash palekar's" thought & activity in India about natural farming.

Unit;2. Green house

25%

- 2.1 Definition
- 2.2 Importance of green house
- 2.3 Types of green house -simple, - medium, - high tech green house
- 2.4 Cultivation of horticulture crop in green house
- 2.5 Government scheme for appreciation of green house.

Unit;3. Bio fertilizer

25%

- 3.1 Definition
- 3.2 Importance of bio fertilizer
- 3.3 Cares taken at the use of bio fertilizer
- 3.4 Types of culture - Rhizobium - Azetobacter, -Phosphorus, solubilising (P.S.I) – Azospilium

Unit;4. Water Conservation by irrigation method

20%

- 4.1. Importance of water and irrigation
- 4.2. Irrigation method
- 4.3. Sprinkler irrigation
- 4.4. Drip irrigation
- 4.5. Bore & well recharge

- 5.1. Merits of mushroom cultivation
- 5.2. Limitation of mushroom cultivation
- 5.3. Varieties of mushroom- Button mushroom – paddy straw mushroom - apister mushroom.
- 5.4. Cultivation method of oyster mushroom

Practical: -

1. To Study organic farming
2. Collect the information about bio fertilizer in market via i.e. trade name, price manufacturing company
3. Learn about different irrigation method.
4. Visit to a green house and collect the information
5. To study mushroom cultivation from magazine, news paper and visit.

References

1. “ Fal ane Ful ” (Gujrati edition- march 2015)
pub.: Directore of extension education, J. A.U.– Junagadh.
2. “ Falpako ” (Gujrati edition- march 2013)
pub.: Directore of extension education, A. A. U., Anand
3. “ Fal visheshank ” (Gujrati edition)
pub.: “Krushigovidya”, Anand Kendra, (G.A.U.) – Anand
4. Horticulture - A basic awareness
Bandendistel R.F (1982)
Pub.-Reston publishing Co. inc.restonNirginia
5. Principles of Horticulture
Adam, C.R, Bamford K.M and Early M.P
Butter werth Heine mann –London
6. Propagation of horticulture and subtropical horticulture crops
Bose, T.K., Mitra S.K and Sadhu M.K.
NayaPrakash- Calcutta.
7. “ Mushroom Ni Kheti ” (Gujrati edition- december-2008)
pub.: Directore of extension education, A. A. U., Anand
8. Advance Technology in Horticulture – Dr. K. R. Bharad (2014)
pub.: Cybertech publication New Delhi.
9. Plant Growth and Regulation – Dr. K. R. Bharad (2015)
pub.: Cybertech publication New Delhi.

Faculty of Rural Studies

Name of Course	Sem.	Core/ Elective/ Foundation	Course Code	Course Title	Credits	Internal marks	External marks	Practical/ viva marks	Ext. exam time duration
B.R.S.	V	CORE-513	19070201050700	Rural Extension	2+1	30	50	20	2 Hrs

Title: પંચાયતી રાજ.

હેતુઓ:-

- (૧) પંચાયતી રાજ વ્યવસ્થાને સમજે.
- (૨) પ્રાચીન પંચાયતી રાજ વ્યવસ્થાને જાણે.
- (૩) રાષ્ટ્રીય વિકાસમાં પંચાયતી રાજના રોલ જાણે.
- (૪) સમાજ વ્યવસ્થામાં પંચાયતી રાજ વ્યવસ્થાને જાણે.

અભ્યાસક્રમ

- એકમ :- ૧** પંચાયતી રાજ એટલે શું તેનો અર્થ તથા તેની જરૂરીયાત અને પંચાયતી રાજ વ્યવસ્થા અર્થ તેની ઉપયોગીતા તથા પ્રાચીન પંચાયતી રાજ વ્યવસ્થાનો પરિચય. ૨૦%
- એકમ :- ૨** પંચાયતી રાજ વ્યવસ્થાનું મહત્વ તથા તેના હેતુઓ અને ઉદ્દેશો. અર્વાચીન સમયના સંદર્ભમાં. ૨૦%
- એકમ :- ૩** રાષ્ટ્ર અને રાષ્ટ્રીયતા એટલે શું તેનું મહત્વ તથા રાષ્ટ્રીય વિકાસના સંદર્ભ પંચાયતી રાજ વ્યવસ્થા અને તેની નબળાઈઓ. ૨૦%
- એકમ :- ૪** પંચાયતી રાજ વ્યવસ્થાના સંદર્ભે પંચવર્ષીય યોજનાનું મહત્વ તેની ઉપયોગીતા, હેતુઓ અને સિધ્ધીઓ. ૨૦%
- એકમ :- ૫** સમાજ અને સમાજ વ્યવસ્થાનો અર્થ ઉપયોગીતા અને સમાજ વ્યવસ્થાની ભૂમિકા. ૨૦%

પ્રેક્ટીકલ :-

૧. ગ્રામ પંચાયતમાં સરપંચની મૂલાકાત.
૨. તલાટી ને ગ્રામ સેવકની મૂલાકાત.
૩. સહકારી એકમની મૂલાકાત.
૪. યુવક મંડળ અને મહિલા મંડળની મૂલાકાત.

સંદર્ભ ગ્રંથો:-

૧. ભારતમાં પંચાયતીરાજ - લે. બી.સી.શાહ
૨. પંચાયતી રાજ - સામાયીક
૩. ગ્રામીણ સમાજ શાસ્ત્ર - લે. એમ.એમ.ભવાની
૪. ભારતમે ગ્રામીણ વિકાસ - લે. પંત ડી.સી.

Faculty of Rural Studies

Name of Course	Sem.	Core/ Elective/ Foundation	Course Code	Course Title	Credits	Internal marks	External marks	Practical/ viva marks	Ext. exam time duration
B.R.S.	V	CORE-513	19070201050800	Economics	3+0	30	70	-	2.5 Hrs

Title : MARCO ECONOMICS -1

Objective :

- 1 To Get Introduction About The Different Concept Of National Income.
- 2 To Know About The Classical And Keynesian Theory Of Employment.
- 3 To Understand The Principles Of Interest Rate.
- 4 To Evaluate The Different Concept With The Present Economic Situation Of The Country.

Unit -1. Meaning And Scope Of Macro Economics. Definition And Concept Of National Income, Measurement Of National Income. 15%

Unit -2. Aggregate Demand- Meaning Factors Of Determination Of Agg. Demand. 15%

Unit -3. Consumption Function- Meaning Of Consumption. Function, Average & Marginal Propensity To Consum, Average & Marginal Propensity To Saving, Determinants Of Consu. Function. Theory Of Multiplier. 30%

Unit -4. Classical And Keynesian Theory Of Employment. 20%

Unit -5. Theory Of Rate Of Interest- Classical And Keynesian Theory Of Rate Of Interest 20%

Reading List :

- 1 Ackley G. - Marco Economic Theory And Policy
- 2 Heydra B.J. And F.V. Ploeg - Foundation Of Modern Macro Economics.
- 3 Bhatia H.L. - Macro Economics.
- 4 Bransin W.A. - Macro Economic Theory And Policy.
- 5 Hall R.E. And J.B. Taylor - Macro Economics.
- 6 Romer D.L. - Advance Macro Economics.
- 7 Jha R. - Contemporary Macro Economic Theory And Policy.
- 8 Gupta R.D. - Keynes And Post-Keynes Economics
- 9 J.M.Keynes - The Gambrel Theory Of Employment, Inters & Money
- 10 Dudley Dillard - The Economics Of J.M. Keynes.

Faculty of Rural Studies

Name of Course	Sem.	Core/ Elective/ Foundation	Course Code	Course Title	Credits	Internal marks	External marks	Practical/ viva marks	Ext. exam time duration
B.R.S.	V	CORE-513	19070201050900	Hindi	3+0	30	70	-	2.5 Hrs

Title: भारतीय साहित्य सिद्धांत और आलोचना भाग 1

हेतु : 1 छात्र साहित्य शास्त्र से परिचित हो।

2 छात्र द्रश्य विधा से परिचित हो।

3 छात्र भाषाज्ञान और साहित्य सिद्धांतों से परिचित हो।

इकाई : 1 काव्य लक्षण और काव्य हेतु	15%
2 काव्य प्रयोजन और काव्य प्रकार	20%
3 साहित्य और समाज	20%
4 नाटक - एकांकी – विकास, तत्व, प्रमुख नाटककार	25%
5 समग्रलक्षी मूल्यांकन	20%

पाठ्य विषय : 1 भारतीय साहित्य सिद्धांत

-काव्यलक्षण, काव्य हेतु, काव्य प्रयोजन, काव्य के प्रकार

2 साहित्य सिद्धांत

- साहित्य की परिभाषा, साहित्य और समाज, साहित्यकार का दायित्व
- नाटक का क्रमिक विकास, नाटक के तत्व, नाटक और एकांकी में अंतर, नाटक के भेद, अभिनय के प्रकार, एकांकी के तत्व, प्रमुख नाटककार (भारतेन्दु, जयशंकर प्रसाद, मोहन राकेश)

संदर्भ ग्रंथ : 1 काव्य के रूप – डॉ. गुलाबराय

2 साहित्य विवेचन – प्रेमचंद सुमन और मल्लिका

3 समीक्षा सिद्धांत – डॉ. गोविंद त्रिगुणायत

4 भारतीय काव्यशास्त्र के सिद्धांत – डॉ. कृष्णादेव शास्त्री

5 पाश्चात्य काव्यशास्त्र के सिद्धांत - डॉ. कृष्णदेव शर्मा

6 आधुनिक हिन्दी आलोचना : संदर्भ एवम् दृष्टि – रामचंद्र तिवारी

Faculty of Rural Studies

Name of Course	Sem.	Core/ Elective/ Foundation	Course Code	Course Title	Credits	Internal marks	External marks	Practical/ viva marks	Ext. exam time duration
B.R.S.	V	CORE-513	19070201051000	English	3+0	30	70	-	2.5 Hrs

Title: - Core Course in English

Objectives:

1. To introduce the students to the broad subject area and to acquire knowledge of a particular area.
2. To acquire the knowledge about the age of the writer.
3. To learn and understand the different literary forms and characteristics of it.
4. To cultivate a literary sense to explore the authentic pleasure from such literary form.

Form: Novel

TEXT- The Old Man and The Sea- Ernest Hemingway, New Delhi, Penguin Books, 1992.

Unit-1 Characteristics of the age of the writer 20%

Unit-2 Study about the life, works and contribution of the writer to English Literature 20%

Unit-3 Critical appreciation of the novel 20%

Unit-4 Study of essay type questions, short-questions, short-notes 20%

Unit-5 Study of reference to the context, one mark question-answer etc. 20%

Recommended reading:

1. The Old Man and The Sea- Earnest Hemingway, New Delhi, Penguin Books, 1992.
2. Literary History of English Literature- A.C. Bradley

Faculty of Rural Studies

Name of Course	Sem.	Core/ Elective/ Foundation	Course Code	Course Title	Credits	Internal marks	External marks	Practical/ viva marks	Ext. exam time duration
B.R.S.	V	CORE-513	19070201051100	Gujarati	3+0	30	70	-	2.5 Hrs

Title :- ગુજરાતી ભાષાનો ઇતિહાસ અને સ્વરૂપ(ભાષાવિજ્ઞાન) - ૧

- હેતુઓ:-
- (૧) વિદ્યાર્થીઓ ગુજરાતી ભાષાના ઇતિહાસ વિશે જાણે
  - (૨) વિદ્યાર્થીઓ ગુજરાતી ભાષાના સ્વરૂપથી પરિચિત થાય.
  - (૩) વિદ્યાર્થીઓ માનવ જીવનમાં ભાષાનું મહત્વ સમજે
  - (૪) વિદ્યાર્થીઓ માન્ય ભાષા અને બોલી વચ્ચેનો તફાવત જાણે

અભ્યાસ ક્રમ :-

- એકમ :- ૧ - માનવ સમાજમાં ભાષાનું સ્થાન, ભાષાના વિવિધ ઉપયોગો ૨૦ %
ભાષાની વ્યાખ્યા- ધ્વનિતંત્ર, રૂપતંત્ર, વાક્યતંત્ર, શબ્દભંડોળ, -સામાન્ય પરિચય
- એકમ:- ૨ - ભાષા અને બોલી વચ્ચેનો ભેદ, ગુજરાતી બોલીઓ, : સૌરાષ્ટ્રી, પટ્ટણી, ચરોતરી, સુરતીની લાક્ષણિકતાઓ ૨૦%
- એકમ :- ૩ - માન્ય ગુજરાતી ધ્વનિ ઘટકો : સ્વરો ,સ્પર્શ વ્યંજનો, સંઘર્ષાઓ, પશ્વર્વકો, પ્રકંપીઓ, અનુનાસિકો, અર્ધસ્વરો ૨૦ %
(નોંધ : અધ્યાપક ભૂમિકારૂપે, ઉચ્ચારણ પ્રક્રિયા અને ધ્વનિના વિવિધ પ્રકારોની સમજૂતિ આપશે પરંતુ વિદ્યાર્થીઓ પાસે ગુજરાતીનાં ધ્વનિઘટકો નાં વર્ગીકરણ અને ભેદક ધર્મોના વર્ણનાણી જ અપેક્ષા છે.)
- એકમ :- ૪ - અંગ સાધક પ્રત્યયો : પૂર્વપ્રત્યય અને પરપ્રત્યય (ગુજરાતી શબ્દભંડોળમાં વ્યાપક રીતે કાર્યશીલ પ્રત્યયોનો જ પરિચય અપેક્ષિત છે.) ૨૦ %
- એકમ :- ૫- દ્વિવરુક્ત અને રવાનુંકારી શબ્દો ૨૦%
-સમાસ રચનાં : દ્વન્દ્વ, તત્પુરુષ, કર્મધારય, ઉપપદ, બહુવ્રીહી
(ગુજરાતી ભાષાની વાસ્તવિક સ્થિતિને લક્ષમાં રાખી સમાસ રચનાઓનો પરિચય કરાવો)

- સંદર્ભ ગ્રંથ સુચિ :-
- (૧) 'ભાષાપરિચય અને ગુજરાતી ભાષાનું સ્વરૂપ' - યુનિ.ગ્રંથનિર્માણ બોર્ડ અમદાવાદ
  - (૨) 'ગુજરાતી ભાષાના દ્વિવરુક્ત પ્રયોગો' - ડૉ.પ્રભાશંકર તેરેયા
  - (૩) 'ગુજરાતી નામિક સમાસો' - ડૉ.જે.સી.દવે
  - (૪) 'ગુજરાતી ભાષાના અંગસાધક પ્રત્યયો' - ડૉ.મિ.ધનશ્યામ દેસાઈ
  - (૫) રૂપશાસ્ત્ર એક પરિચય' - ડૉ. ડૉ.મિ.દેસાઈ
  - (૬) 'ધ્વનિસ્વરૂપની વિભાવના અને વિકાસ' - ડૉ.ભરતમોદી
  - (૭) 'ભાષાનો વૈજ્ઞાનિક અભ્યાસ' - ડૉ.યોગેન્દ્ર વ્યાસ

Faculty of Rural Studies

Name of Course	Sem.	Core/ Elective/ Foundation	Course Code	Course Title	Credits	Internal marks	External marks	Practical/ viva marks	Ext. exam time duration
B.R.S.	V	CORE-514	19070301051200	Agronomy	2+1	30	50	20	2 Hrs

Title: Manures

Objectives:-

1. Student will become aware with Deferent organic Materials.
2. Student gets knowledge of Preparation of Farm yard manures and Compost
3. To know About the Bio fertilizer and its uses.

Theory:

- Unit-1** Essential Elements for plants. 20%
- Meaning
  - Criteria of Essential Elements.
  - Classification of Essential Elements.
  - Classification of manures & fertilizers
- Unit-2** Manures. 20%
- Definition & Meaning.
  - Types of Manures.
- Unit-3** Bulky organic Manures. 20%
- Farm yard manures. (chhaniyu khatar)
  - Compost.
  - Green Manuring.
- Unit-4** Concentrated organic Manures. 20%
- Edible cakes.
    - Groundnut cakes
    - Seasamum cakes.
  - Nonedible cakes.
    - Caster cakes.
    - Neem cakes.
    - Karanj cakes.
    - Fish, blood & bone manures.
- Unit-5** Bio fertilizer. 20%
- Definition & Meaning.
  - Types of Bio fertilizer.
  - Method to use of Bio Fertilizer.
  - Advantages of Bio fertilizer.

Practicals

1. Study of manures and its classification
2. Study of different method of compost
3. Study of method of preparation of farm yard manures
4. Study of green manuring
5. Study of biofertilizers

References:-

1. Manures and fertilizer. By – K .S yawalkar, J. P Agrawal, S. Bokade.
2. Soil Fertility and Fertilizer. By S. Tisdal, W. Melson.
3. Soil Fertility Theory And Practices. By J. S Kanwar.
4. Jamin vignan Ane Vyavastha. By Babubhai avarani.
5. Jamin vyavastha ane pak utpadan. By Dr. A. S. Patel, Dr. R.S. joshi.

Faculty of Rural Studies

Name of Course	Sem.	Core/ Elective/ Foundation	Course Code	Course Title	Credits	Internal marks	External marks	Practical/ viva marks	Ext. exam time duration
B.R.S.	V	CORE-514	19070301051300	Animal Husbandry	3+0	30	70	-	2.5 Hrs

Title: - Animal nutrition- 1

Objective:

- (1) To understand fodder situation and production in India, and their availability.
- (2) To know different fodder crops and their cultivation methods and conservation.
- (3) To understand the utility and present situation of pasture land; and how to improve pastures.
- (4) To know processing of inferior roughages and nontraditional cattle feeds.
- (5)

Theory:

Unit-1 20%

History of Animal Nutrition
Terminology of Animal Nutrition

Unit-2 25%

Types of Concentrates: energy rich and protein rich.
Balanced ration: Importance and advantages.

Unit-3 20%

Methods of computing balanced ration.
Qualities of ideal rationing and principles of rationing for animals
Intensive fodder production program

Unit-4 20%

Processing of inferior quality roughages: Grinding, Chafing, Soaking in water, alkali treatment and urea treatment, Detail of urea treatment
Non traditional cattle feeds and feeds used during draught.

Unit-5 15%

Harmful Substances in animal feeds and there preventive measures: cyanide, nitrate and nitrite, oxalate, saponine, mimosine, resin, argot, arsenic compounds etc.

Reference Books:-

1. A text book of animal husbandry - G.C. Banerjee
2. A hand book of animal husbandry - I.C.A.R.
3. Animal genetics and breeding - BAIF
4. The artificial insemination of farm animals - E.J. Perry
5. Animal management: introduction animal science - James J. Kiser
6. Domestic animal - Harbans Singh
7. Dairying in India :a review - D.N. Kharady

Faculty of Rural Studies

Name of Course	Sem.	Core/ Elective/ Foundation	Course Code	Course Title	Credits	Internal marks	External marks	Practical/ viva marks	Ext. exam time duration
B.R.S.	V	CORE-514	19070301051400	Horticulture & Forestry	2+1	30	50	20	2 Hrs

Title: Manures

Objectives:-

1. Student will become aware with Different organic Materials.
2. Student gets knowledge of Preparation of Farm yard manures and Compost
3. To know About the Bio fertilizer and its uses.

Theory:

- Unit-1** Essential Elements for plants. 20%
- Meaning
  - Criteria of Essential Elements.
  - Classification of Essential Elements.
  - Classification of manures & fertilizers
- Unit-2** Manures. 20%
- Definition & Meaning.
  - Types of Manures.
- Unit-3** Bulky organic Manures. 20%
- Farm yard manures. (chhaniyu khatar)
  - Compost.
  - Green Manuring.
- Unit-4** Concentrated organic Manures. 20%
- **Edible cakes.**
    - Groundnut cakes
    - Seasamum cakes.
  - **Nonedible cakes.**
    - Caster cakes.
    - Neem cakes.
    - Karanj cakes.
    - Fish, blood & bone manures.
- Unit-5** Bio fertilizer. 20%
- Definition & Meaning.
  - Types of Bio fertilizer.
  - Method to use of Bio Fertilizer.
  - Advantages of Bio fertilizer.

Practicals

1. Study of manures and its classification
2. Study of different method of compost
3. Study of method of preparation of farm yard manures
4. Study of green manuring
5. Study of bio fertilizers

References:-

1. Manures and fertilizer. By – K .S yawalkar, J. P Agrawal, S. Bokade.
2. Soil Fertility and Fertilizer. By S. Tisdal, W. Melson.
3. Soil Fertility Theory And Practices. By J. S Kanwar.
4. Jamin vignan Ane Vyavastha. By Babubhai avarani.
5. Jamin vyavastha ane pak utpadan. By Dr. A. S. Patel, Dr. R.S. joshi.

Faculty of Rural Studies

Name of Course	Sem.	Core/ Elective/ Foundation	Course Code	Course Title	Credits	Internal marks	External marks	Practical/ viva marks	Ext. exam time duration
B.R.S.	V	CORE-514	19070301051500	Rural Extension	3+0	30	70	-	2.5 Hrs

Title:- Rural Extension

હેતુઓ:-

- (૧) વિદ્યાર્થીઓ દ્રશ્ય - શ્રાવ્ય સાધનોનું મહત્વ સમજે.
- (૨) વિદ્યાર્થીઓ દ્રશ્ય - શ્રાવ્ય સાધનોનું વર્ગીકરણ કરતા શીખે.
- (૩) વિદ્યાર્થીઓ અપ્રક્ષિપ્ત સાધનોથી પરિચિત બને.

અભ્યાસક્રમ

એકમ :- ૧	દ્રશ્ય - શ્રાવ્ય સાધનો.	૨૦%
૧.	વ્યાખ્યા, દ્રશ્ય - શ્રાવ્ય સાધનોનું વ્યવહારિક અને મનોવૈજ્ઞાનિક મહત્વ, ફાયદાઓ.	
૨.	ઓછી કિંમતના દ્રશ્ય શ્રાવ્ય સાધનો.	
૩.	જુદી - જુદી જ્ઞાનેન્દ્રિયોની અસરકરતા.	
એકમ :- ૨	દ્રશ્ય - શ્રાવ્ય સાધનોની પસંદગી.	૨૦%
૧.	દ્રશ્ય - શ્રાવ્ય સાધનોની પસંદગી માટે ધ્યાનામાં લેવાતી બાબતો.	
૨.	દ્રશ્ય શ્રાવ્ય સાધનોની પસંદગી માટે માર્ગદર્શન.	
૩.	જુદી - જુદી જ્ઞાનેન્દ્રિયોની અસરકરતા.	
એકમ :- ૩	દ્રશ્ય - શ્રાવ્ય સાધનોનું વર્ગીકરણ.	૧૦%
૧.	દ્રશ્ય - સાધનો.	
૨.	શ્રાવ્ય - સાધનો.	
૩.	દ્રશ્ય - શ્રાવ્ય સાધનો.	
એકમ :- ૪	અપ્રક્ષિપ્ત સાધનો:-	૩૦%
૧.	ચોકથી લખવાનું પાટીયું.	
૨.	પ્રદર્શન પાટીયું (બુલેટિન બોર્ડ)	
૩.	સાદા ચિત્રો અને આકૃતિ.	
૪.	ભીત ચિત્રો (પોસ્ટર)	
૫.	ચિત્રો.	
૬.	પ્રસંગપત્તા (ફ્લેશકાર્ડ)	
૭.	કઠપુતળી.	
એકમ :- ૫	સાદા ચિત્રો અને આકૃતિઓ.	૨૦%
	ચિત્રોના પ્રકાર, ચિત્રદર્શન, વિસ્તરણમાં ચિત્રોનો ઉપયોગ જુથ શિક્ષણ માટે ચિત્રની પસંદગી, ચિત્રોનો અસરકારક ઉપયોગ, આકૃતિનો ઉપયોગ.	

સદર્ભ ગ્રંથો:-

૧. કૃષિ વિસ્તરણ શિક્ષણ - ઈશ્વરભાઈ પટેલ
૨. સામુદાયિક વિકાસ અને કૃષિ વિસ્તરણ - બાબુભાઈ અવરાણી.

Faculty of Rural Studies

Name of Course	Sem.	Core/ Elective/ Foundation	Course Code	Course Title	Credits	Internal marks	External marks	Practical/ viva marks	Ext. exam time duration
B.R.S.	V	CORE-514	19070301051600	Economics	3+0	30	70	-	2.5 Hrs

Title: - Agriculture Economics-1

Objective:

- 1 To familiarize student with policy issue that are relevant to Indian Agri. Economics and enable them to analyze the issues.
- 2 To know about green revolution and its limitations
- 3 To understand the tax model of agri.

Unit :1 Economics **20%**

Meaning And Characteristics Of Agri. Economics, Comparison Between Agriculture & Industrial Sector. Roll Of Agri. In Economic Development.

Unit :2 Agriculture ineptness **20%**

The Problems Of Agricultural Ineptness- Causes, Effect and Remedial Measures.

Unit :3 Land holding **20%**

Meaning Of Economic Holding, reasons of small holding, It's Advantage And Disadvantage and Factors Responsible.

Unit : 4 Green Revolution **20%**

Meaning, elements, stagnation, effects (achievements) and limitations of green revolution.

Unit: 5 Small Scale Industries **20%**

Importance of small scale industries in Indian economy, It's problems and steps for upliftment of small industries taken by government.

Refernce :

- 1 A.N. Agarwal/Kundanlal - Agriculture Problems In India, Vikas Publishing House.
- 2 Bilgrami Sar - An Introduction To Agri. Economics Himalayas Publication House Mumbai.
- 3 Ruddar Datt & K.P.M. Sudharams - Indian Economy - S Chand & Co. New Delhi.
- 4 P.C. Bansil - Economic Problems Of Indian Agri. C.B.S. Publ. Delhi.
- 5 Sadhu & Singh - Agricultural Problems In India, Himalaya Pub. House New Delhi.
- 6 Dr. Bhaskar Joshi - Bharatnu Krushisketra-Vikas And Padkaro- Uni. Grantha Ni. Board.
- 7 Govt. Of India - Economics Survey - New Delhi.
- 8 Joshi M.R. - Green Revolution And Its Impact, APH Publishing Corpo. New Delhi.
- 9 Economics - T.Y.B.Com Syllbus of Uttar Gujarat University.

Faculty of Rural Studies

Name of Course	Sem.	Core/ Elective/ Foundation	Course Code	Course Title	Credits	Internal marks	External marks	Practical/ viva marks	Ext. exam time duration
B.R.S.	V	CORE-514	19070301051700	Hindi	3+0	30	70	-	2.5 Hrs

Title: भारतीय साहित्य सिद्धांत और आलोचना भाग 2

हेतु : 1 छात्र साहित्य शास्त्र से परिचित हो।

2 छात्र विभिन्न गद्य विधा से परिचित हो।

3 छात्र प्रमुख आलोचकों से परिचित हो।

इकाई : 1 उपन्यास परिभाषा, तत्व, प्रकार, उपन्यास और कहानी में अंतर	20%
2 कहानी परिभाषा, तत्व, प्रकार, प्राचीन – आधुनिक कहानी	20%
3 निबंध – प्रकार, क्रमिक विकास, रिपोर्टाज एवम् यात्रा साहित्य	20%
4 प्रमुख हिन्दी आलोचक	20%
5 समग्रलक्षी मूल्यांकन	20%

पाठ्य विषय : 1 साहित्य सिद्धांत

- उपन्यास – परिभाषा, उद्भव – विकास, तत्व, प्रकार, उपन्यास और कहानी में अंतर
- कहानी – परिभाषा, उद्भव – विकास, तत्व, प्रकार, प्राचीन आधुनिक कहानी में अंतर
- निबंध – परिभाषा, उद्भव – विकास, तत्व, प्रकार, रिपोर्टाज, यात्रा साहित्य, संस्मरण

2 प्रमुख हिन्दी आलोचक

- आ. रामचंद्र शुक्ल, आ. हजारीप्रसाद द्विवेदी, डॉ. नंददुलारे वाजपेयी, डॉ. रामविलास शर्मा

संदर्भ ग्रंथ : 1 काव्य के रूप – डॉ. गुलाबराय

2 साहित्य विवेचन – प्रेमचंद सुमन और मल्लिका

3 समीक्षा सिद्धांत – डॉ. गोविंद त्रिगुणायत

4 भारतीय काव्यशास्त्र के सिद्धांत – डॉ. कृष्णादेव शास्त्री

5 पाश्चात्य काव्यशास्त्र के सिद्धांत – डॉ. कृष्णदेव शर्मा

6 आधुनिक हिन्दी आलोचना : संदर्भ एवम् दृष्टि – रामचंद्र तिवारी

Faculty of Rural Studies

Name of Course	Sem.	Core/ Elective/ Foundation	Course Code	Course Title	Credits	Internal marks	External marks	Practical/ viva marks	Ext. exam time duration
B.R.S.	V	CORE-514	19070301051800	English	3+0	30	70	-	2.5 Hrs

Title: - Core Course in English

Objectives:

1. To introduce the students to the broad subject area and to acquire knowledge of a particular area.
2. To acquire the knowledge about the age of the writer.
3. To learn and understand the different literary forms and characteristics of it.
4. To cultivate a literary sense to explore the authentic pleasure from such literary form.

TEXT- MURDER IN THE CATHEDRAL- T.S. Eliot, London, Faber & Faber,1988.

Unit-1 Characteristics of the age of the writer 20%

Unit-2 Study about the life, works and contribution of the writer to English Literature 20%

Unit-3 Critical appreciation of the novel 20%

Unit-4 Study of essay type questions, short-questions, short-notes 20%

Unit-5 Study of reference to the context, one mark question-answer etc. 20%

Recommended reading:

1. MURDER IN THE CATHEDRAL- T.S. Eliot, London, Faber & Faber,1988.
2. Literary History of English Literature- A.C. Bradley

Faculty of Rural Studies

Name of Course	Sem.	Core/ Elective/ Foundation	Course Code	Course Title	Credits	Internal marks	External marks	Practical/ viva marks	Ext. exam time duration
B.R.S.	V	CORE-514	19070301051900	Gujarati	3+0	30	70	-	2.5 Hrs

Title :- (સાહિત્યનાં સિદ્ધાંતો) -૧

હેતુઓ:- (૧) વિદ્યાર્થીઓને સાહિત્ય વિવેચનના સિદ્ધાંતોથી માહિતગાર બનાવવા.

(૨) વિદ્યાર્થીઓ ગુજરાતી ભાષા સાહિત્ય અંગે સૈદ્ધાંતિક બાબતોની માહિતી મેળવે.

(૩) વિદ્યાર્થીઓ માનવ જીવનમાં સાહિત્યનું મહત્વ સમજે

(૪) વિદ્યાર્થીઓ સાહિત્ય અને કલા વચ્ચેનો સૈદ્ધાંતિક તફાવત જાણે

અભ્યાસ ક્રમ :-

એકમ :- ૧ લલિત અને લલિતેતર કાળા વચ્ચેનો ભેદ, લલિતકલાઓમાં સાહિત્યકલાની વિશિષ્ટતા	૨૦ %
ભારતીય અને પાશ્ચાત્ય પરંપરા પ્રમાણે સાહિત્યની વ્યાખ્યા,લલિત અને લલિતેતર સાહિત્ય વચ્ચેનો ભેદ	
એકમ:- ૨ અલંકારનું સ્વરૂપ અને કાવ્યમાં તેનું સ્થાન	૨૦ %
- છંદનું સ્વરૂપ અને કાવ્યમાં તેનું સ્થાન	
એકમ :- ૩ - સાહિત્યિક વલણો - સૌષ્ઠવપ્રિય,કૌતુકપ્રિય અને વાસ્તવવાદી	૨૦ %
- અંતઃસ્વત્ય અને આકૃતિ	
- ભાવ, કલ્પન, પ્રતીક અને પુરાકલ્પન	
એકમ :- ૪ શબ્દશક્તિ : અભિધા,લક્ષણા અને વ્યંજના	૨૦ %
એકમ :- ૫ લક્ષણાનાં પ્રકાર	

સંદર્ભ ગ્રંથ સુચિ :- (૧) કલામીમાંસા સાન્નિધાન -	ડૉ. સુમાંનશાહ
(૨) ' સાહિત્ય વિવેચનનાં સિદ્ધાંતો' -	પ્રસાદ બ્રહ્મભટ્ટ અને અન્ય
(૩) ' છંદ અને અલંકાર -	ડૉ.દક્ષેશ ઠાકર
(૪) 'અલંકાર પરિચય' -	ડૉ.ચીમનલાલ ત્રિવેદી
(૫) સાહિત્ય વિવેચન -	ડૉ. બેચરભાઈ પટેલ
(૬) 'સાહિત્ય વિવેચનના સિદ્ધાંતો -	મણિલાલ ડ.પટેલ અને અન્ય
(૭) 'સાહિત્યની અવધારણા -	ડૉ.એસ.ડી.મોરી અને અન્ય

Faculty of Rural Studies

Name of Course	Sem.	Core/ Elective/ Foundation	Course Code	Course Title	Credits	Internal marks	External marks	Practical/ viva marks	Ext. exam time duration
B.R.S.	V	CORE-515	19070401052000	Agronomy	2+1	30	50	20	2 Hrs

Title: - Crop Pest and Diseases-1

Objectives:-

1. To study the pest and disease damaged to field crops
2. To identify and to know control measures of different pest and diseases of the field crops
3. To know the nature of damage of insect and symptoms of diseases.

Theory:

Unit - 1 Definition and types of insect-pest and classification of insect. 10%

Unit -2 Detailed marks of identification, host range, nature of damage of important field crops like; 20%

- 1.1 Cotton
- 1.2 Groundnut
- 1.3 Sesamum
- 1.4 Bajara (Pearlmillet)
- 1.5 Tobacco

Unit -3 Detailed integrated insect management of important field crops like; 30%

- 1.1 Cotton
- 1.2 Groundnut
- 1.3 Sesamum
- 1.4 Bajara (Pearlmillet)
- 1.5 Tobacco

Unit -4 Occurrence, economic importance, symptoms, favorable weather conditions of diseases of important field crop like: 20%

- 1.1 Cotton
- 1.2 Groundnut
- 1.3 Sesamum
- 1.4 Bajara (Pearlmillet)
- 1.5 Tobacco

Unit -5 Detailed control measures of important field crop like: 20%

- 1.1 Cotton
- 1.2 Groundnut
- 1.3 Sesamum
- 1.4 Bajara (Pearlmillet)
- 1.5 Tobacco

Practical:

Field visit to study different insect damage and disease symptoms of above mentioned crops and dry preservation of insect damage parts of plant and damaged parts of plants by diseases.

References:

1. Principles and procedures of plant protection (Third edition) S.B.Chattopadhyay
2. Biology of insect S.C.Saxena
3. General Entomology (Third edition) M.S. Mani
4. Sampurna pak sarakshan (Part-1) Babubhai Avarani
5. Sampurna pak sarakshan (Part-2) Babubhai Avarani
6. Introduction to Principles of Plant Pathology R.S.Singh
7. Diseases of crop plants in India G. Rangaswami
8. Plant Diseases (Sixth edition) R.S.Singh

Faculty of Rural Studies

Name of Course	Sem.	Core/ Elective/ Foundation	Course Code	Course Title	Credits	Internal marks	External marks	Practical/ viva marks	Ext. exam time duration
B.R.S.	V	CORE-515	19070401052100	Animal Husbandry	2+1	30	50	20	2 Hrs

Title: - Poultry Industry

Objective:

- (1) To study poultry industry, its development and present scenario.
- (2) To know important poultry breeds and their characters.
- (3) To understand digestion and reproduction of a bird and its importance in production.
- (4) To study structure and nutritive value of an egg.
- (5) To know about duck and quill rearing.

Theory:

- Unit: 1** Meaning of poultry:, Present status of poultry industry in India 20%
Poultry Breeds and Classification of poultry breeds of world: their characters & production.
- Unit: 2** Ducks, Goose, Turkey and Quills farming 20%
Importance, Breeds and their rearing
- Unit: 3** Digestion and Reproduction: 20%
Study of digestive and reproductive systems and their importance
- Unit: 4** Principles of poultry feeding: 20%
Types of different ration for different age groups
- Unit: 5** Preservation of Eggs 20%
Different method of preservation and their merits-demerits, vegetarian eggs

Practical: -

Note: - Each Practical carries Equal Weight.

1. To study External part of poultry and their importance to identify breeds
2. To Observe digestive organs of poultry.
3. To Observe Reproductive organs of poultry.
4. To study different rations for different age groups of birds
5. To study different preservation methods for eggs

Reference Books:-

1. A text book of animal husbandry - G.C.Banerjee
2. A hand book of animal husbandry - I.C.A.R.
3. Poultry Vigyan: N T Maheta and Ghasura – University Granth Nirman Board
4. Animal management: introduction animal science - James J. Kiser
5. Domestic animal - Harbans Singh
6. Poultry nutrition - w. Bolton - Bulletin S.S. Bhatia I.D.D.(Hons)

Faculty of Rural Studies

Name of Course	Sem.	Core/ Elective/ Foundation	Course Code	Course Title	Credits	Internal marks	External marks	Practical/ viva marks	Ext. exam time duration
B.R.S.	V	CORE-515	19070401052200	Horticulture & Forestry	2+1	30	50	20	2 Hrs

Title: - Olericulture - 1

Objectives:-

1. Student get fundamental knowledge of vegetable cultivation practices
2. Student get practical knowledge of vegetable cultivation practices so useful in progressive farming.
3. Create self - employment source.

Theory

100%

Unit:1. Introduction.

20 %

1.1 Definition – Olericulture

1.2 Importance and Future scope of vegetable- a) Production, b) Demand, c) Nutritive Value, d) Economical.

1.3. Classification of Vegetable- a) Seasonal Classification b) Classification on the base of Part – to be used.

Unit:2. Cultivation Practices of Ginger & Turmeric

10%

(English name, Botanical name, Importance, Climate, Soil ,Variety ,Land Preparation, Sowing Method, Sowing Period, Sowing Distance, Fertilizer, After care, Picking, Production

Unit: 3. Cultivation Practices of Fruit Vegetable

30%

(English name, Botanical name, Importance, Climate, Soil ,Variety ,Land Preparation, Sowing Method, Sowing Period, Sowing Distance, Fertilizer ,After care ,Picking ,Production

3.1. Okra

3,2. Brinjal

3.3. Tomato

3.4.Chilies

Unit: 4. Cultivation Practices of Root crops

20%

(English name, Botanical name, Importance, Climate, Soil ,Variety ,Land Preparation, Sowing Method, Sowing Period, Sowing Distance, Fertilizer ,After care ,Picking ,Production

4.1 Beet root

4.2 Carrot

4.3Reddish

Unit: 5. Introductory Information about Cultivation of Cucurbitaceae

20%

5.1 Bottle Gourd.

5.2 Ridge Gourd.

5.3 Sponge Gourd

5.4 Little Gourd

5.5 Bitter gourd

Practical

1. Visit to a farm and aware with cultivation practices, its problems.
2. Study a variety of vegetables mention in a theory
3. Learn seedling raising practices like tomato, etc.
4. Visit to a vegetable market and aware with price
5. Study news paper and aware with price variation in vegetable mention theory.

Reference:-

- (1) “ Shakhaji vigyan ” (Gujrati edition) – Babubhai Avarani.
- (2) “ Shakhaji pako ni kheti ” (Gujrati edition dec. -2013)
pub.: Directore of extension education, J. A.U., – Junagadh.
- (3) “ Shakhaji ” (Gujrati edition may-2009)
pub.: Directore of extension education, A. A. U., – Anand.
- (4) Vegetable crope in india. –Bose T.K. & Som M.G.
- (5) Vegetable - B.Chadhury

Faculty of Rural Studies

Name of Course	Sem.	Core/ Elective/ Foundation	Course Code	Course Title	Credits	Internal marks	External marks	Practical/ viva marks	Ext. exam time duration
B.R.S.	V	CORE-515	19070401052300	Rural Extension	2+1	30	50	20	2 Hrs

Title:- Rural Sociology - 1

હેતુઓ:-

- (૧) વિદ્યાર્થીઓ ગ્રામીણ સમાજથી પરિચિત બને.
- (૨) વિદ્યાર્થીઓ ગ્રામીણ સમાજની જ્ઞાતિઓથી માહિતગાર બને.
- (૩) વિદ્યાર્થીઓ ગ્રામીણ કુટુંબોના પ્રકારોથી પરિચિત બને.
- (૪) વિદ્યાર્થીઓ ગ્રામીણ સમાજમાં સ્ત્રીઓની ભુમિકા જાણે.
- (૫) વિદ્યાર્થીઓ ગ્રામ અને શહેરી સમાજ વચ્ચે ભેદ જાણે.

અભ્યાસક્રમ

એકમ :- ૧	ગ્રામીણ સમાજશાસ્ત્ર : અર્થ અને વ્યાખ્યા, સ્વરૂપ, કાર્યક્ષેત્ર, હેતુઓ, મહત્વ, ખાસિયતો (લક્ષણો.)	૨૦%
એકમ :- ૨	ગ્રામીણ સમાજમાં જ્ઞાતિ : અર્થ, લક્ષણો	૧૦%
એકમ :- ૩	ગ્રામીણ સમાજમાં કુટુંબો : લાક્ષણિકતાઓ, સ્વરૂપ, ગ્રામીણ કુટુંબના કાર્યો.	૧૦%
એકમ :- ૪	ગ્રામીણ સમાજમાં સ્ત્રીઓ : સ્ત્રીઓ અને કુટુંબ, સ્ત્રી અને જ્ઞાતિ, સ્ત્રી અને વ્યવસાય, સ્ત્રી અને વિકાસ. ગ્રામીણ સમાજમાં વ્યવસાય : ખેતી, ખેતમજૂરી, પશુપાલન અને ડેરી ઉદ્યોગ, કુટિર ઉદ્યોગ, વેપારવાણિજ્ય, નોકરી, છુટક મજૂરી, અન્ય.	૩૫%
એકમ :- ૫	ગ્રામીણ સમાજમાં કૃષિ આધારીત વર્ગો: સમૃદ્ધ ખેડૂત, મધ્યમ ખેડૂત, અર્ધમધ્યમ ખેડૂત, નાના ખેડૂત, સીમાંત ખેડૂત, અન્ય. ગ્રામીણ અને શહેરી સમાજ વચ્ચેનો તફાવત.	૨૫%

પ્રાયોગીક:-

૧. ગ્રામીણ સમાજમાં સંયુક્ત અને વિભક્ત કુટુંબનો અભ્યાસ.
૨. ગ્રામીણ સમાજની જ્ઞાતિઓનો અભ્યાસ.
૩. ગ્રામીણ સમાજ અને શહેરી સમાજ વચ્ચેની સરખામણી.

સદર્ભ ગ્રંથો:-

૧. ગ્રામીણ અને નગર સમાજશાસ્ત્ર - પ્રો. એ.જી. શાહ , પ્રો. જે કે. દવે
૨. ગ્રામીણ સમાજશાસ્ત્ર - પ્રો. એ.જી. શાહ

Faculty of Rural Studies

Name of Course	Sem.	Core/ Elective/ Foundation	Course Code	Course Title	Credits	Internal marks	External marks	Practical/ viva marks	Ext. exam time duration
B.R.S.	V	CORE-515	19070401052400	Economics	3+0	30	70	-	2.5 Hrs

Title : Co- Operative Law And Practice

Objective :

- 1 To Understand The Co-Op. Laws Of Gujarat State.
- 2 To Introduce About The Management System Of Co-Operative Societies.
- 3 To Understand The Role Of Co-Op. Register.

Unit -1. History Of The Co-Operative Law In India, Important Provisions Of “Gujarat State Co-Operative Societies Act-1961” 20%

Unit -2. Bye-Laws- Importance, Provisions, Amendment Process. Registration Of Co-Op. Society, Management Of Co-Op. Society. 20%

Unit -3. Types Rights And Functions Of Members And General Meeting. Rights And Duties Of Managing Committee, Duties Of Chairmen And Secretary. 25%

Unit -4. Comparison Between Co-Op. Share And Companies Share, Share Transfer, Distribution Of Profit. 15%

Unit -5. Co-Op. Registrar's Role In Co-Op. Development . Right And Deities Of Register. 20%

Reading List :

- 1 Bedi R.D. - Theory , History And Practice Of Co-Operation
- 2 Hongh E.M. - Co-Operative In India.
- 3 Havert Clavert - The Law And Principles Of Co-Operation.
- 4 Gujrat Co-Operative Societies Act -1961
- 5 D.J. Surridge And Digby - Manual Of Co-Operative Law And Practice.
- 6 J.L.Raina - Co-Operative Movement In India.
- 7 B.K.Sinha - Co-Operatives In India.
- 8 ગુજરાત રાજ્ય સહકારી કાયદો. - શ્રી જગદિશચંદ્ર મુલાશી.

Faculty of Rural Studies

Name of Course	Sem.	Core/ Elective/ Foundation	Course Code	Course Title	Credits	Internal marks	External marks	Practical/ viva marks	Ext. exam time duration
B.R.S.	V	CORE-515	19070401052500	Hindi	3+0	30	70	-	2.5 Hrs

Title: हिन्दी भाषा और लिपि

हेतु : 1 छात्र हिन्दी व्याकरण से परिचित हो।

2 छात्र हिन्दी भाषा के विभिन्न रूपों से परिचित हो।

3 छात्र हिन्दी शब्द समूह से परिचित हो।

इकाई : 1 भाषा की उत्पत्ति, विकास, भाषा परिवार 20%

2 भाषा के विभिन्न रूप और प्रमुख वैयाकरणिक 20%

3 हिन्दी की उपभाषा और बोलियाँ 20%

4 हिन्दी शब्द समूह और देवनागरी लिपि की विशेषताएँ 20%

5 हिन्दी भाषा का मानकीकरण और आधुनिकीकरण 20%

पाठ्य विषय : - हिन्दी भाषा का स्वरूप विकास

- भाषा की उत्पत्ति, विकास और भाषा परिवार
- भाषा के विभिन्न रूप और हिन्दी के प्रमुख वैयाकरणिक और भाषा वैज्ञानिकों के अवदान का परिचय
- हिन्दी की उपभाषा और बोलियाँ
- हिन्दी शब्द समूह, तत्सम्, तद्भव, अंग्रेजी, देशज, संकर
- हिन्दी भाषा का मानकीकरण और आधुनिकीकरण
- देवनागरी लिपि की विशेषताएँ

Faculty of Rural Studies

Name of Course	Sem.	Core/ Elective/ Foundation	Course Code	Course Title	Credits	Internal marks	External marks	Practical/ viva marks	Ext. exam time duration
B.R.S.	V	CORE-515	19070401052600	English	3+0	30	70	-	2.5 Hrs

Title: Core Course in English – 15

Objectives:

1. To introduce the students to the broad subject area and to acquire knowledge of a particular area.
2. To acquire the knowledge about the age of the writer.
3. To learn and understand the different literary forms and characteristics of it.
4. To cultivate a literary sense to explore the authentic pleasure from such literary form.

TEXT- THE SECRET OF THE NAGAS- Amish Tripathi, Flipkart.com

Unit-1 Characteristics of the age of the writer 20%

Unit-2 Study about the life, works and contribution of the writer to Indo-Anglian Literature 20%

Unit-3 Critical appreciation of the novel 20%

Unit-4 Study of essay type questions, short-questions, short-notes 20%

Unit-5 Study of reference to the context, one mark question-answer etc. 20%

Recommended reading:

1. THE SECRET OF THE NAGAS- Amish Tripathi, Flipkart.com

Faculty of Rural Studies

Name of Course	Sem.	Core/ Elective/ Foundation	Course Code	Course Title	Credits	Internal marks	External marks	Practical/ viva marks	Ext. exam time duration
B.R.S.	V	CORE-515	19070401052700	Gujarati	3+0	30	70	-	2.5 Hrs

Title :- ટૂંકીવાર્તા (નવલિકા) : સ્વરૂપ, ઉદભવ અને વિકાસ

હેતુઓ:- (૧) વિદ્યાર્થીઓ ટૂંકી વાર્તાનાં સ્વરૂપ વિશે જાણે.

(૨) વિદ્યાર્થીઓને વાર્તા તત્વ અને ઉદભવ વિકાસથી અવગત કરવા.

(૩) વિદ્યાર્થીઓમાં વાર્તા રસ કેળવાય અને માનવ જીવનમાં સાહિત્યનું મહત્વ સમજે

(૪) વિદ્યાર્થીઓમાં વાર્તા તત્વના કારણે આનંદ અને કલ્પના શક્તિ ખીલવી શકાય.

અભ્યાસ ક્રમ :-

એકમ :- ૧ - નવલિકા : સંજ્ઞા અને સ્વરૂપ ૨૦ %

- ગુજરાતી નવલિકાનો ઉદભવ-વિકાસ

એકમ:- ૨ - ગુજરાતી નવલિકામાં પ્રયોગશીલ વલણો ૨૦%

- નવલિકામાં સંવાદ

એકમ :- ૩ - નવલિકામાં પાત્રનિરૂપણ ૨૦ %

- નવલિકાની ભાષા

એકમ :- ૪ - નવલિકામાં સમય સંકલનાં ૨૦ %

- નવલિકામાં કથન કેન્દ્ર

એકમ :- ૫ - નવલિકા અને લાંબી -ટૂંકીવાર્તા

- નવલિકા અને લઘુનવલ

સંદર્ભ ગ્રંથ સુચિ :-

(૧) ટૂંકીવાર્તા અને ગુજરાતી ટૂંકીવાર્તા -	સં.જયંત કોઠારી
(૨) ટૂંકીવાર્તા : સાહિત્ય સ્વરૂપ શ્રેણી' -	વિજય શાસ્ત્રી
(૩) 'સ્વરૂપ સાન્નિધાન -	સુમન શાહ
(૪) ટૂંકીવાર્તા : (સાહિત્ય સ્વરૂપ) -	ડૉ.જયંત પાઠક અને રમેશ શુક્લ
(૫) પરિષ્કૃત વાર્તાઓ અને બીજા લેખો'	- ડૉ. મણિલાલ પટેલ
(૬) 'સ્થિત્યંતર -	ડૉ.અજીત ઠાકોર
(૭) 'અઘતન નવલિકા સંચય -	સં. રઘુવીર ચૌધરી
(૮) વિશ્વકક્ષાની ગુજરાતી વાર્તાઓ -	સં. મોહનપરમાર
(૯) ટૂંકીવાર્તા : કલા સ્વરૂપ અને વિકાસ' -	પ્રા.નારણભાઈ પટેલ
(૧૦) ટૂંકીવાર્તામાં કથન કેન્દ્ર -	શરીફા વીજળીવાળા
(૧૧) ટૂંકીવાર્તા : અભ્યાસ અને આકલન -	બિપિન આશર

Faculty of Rural Studies

Name of Course	Sem.	Core/ Elective/ Foundation	Course Code	Course Title	Credits	Internal marks	External marks	Practical/ viva marks	Ext. exam time duration
B.R.S.	V	CORE-516	19070501052800	Agronomy	2+1	30	50	20	2 Hrs

Title: - Irrigation & Water Resources Management –I

Objective:

Design a course with objective of

- (1) Student aware with fundamental principles of Water Resource Management
- (2) Students get Knowledge of Water resource Management so useful in progressive Management.
- (3) To understand role of various agency in W. R. M.
- (4) To study of measuring rainfall.
- (5) To study watershed method and its application in rural development

Theory:

UNIT 1. Scope and history of water recourse management

25%

- 1.1 Scope of Water Resource Management
- 1.2. History of watershed management
- 1.3. Necessity of W.R.M.
- 1.4. Aspect of water resource management.
- 1.5. Information regarding source of water of India and world.
- 1.6. Role of various agencies in W.R.M.
  - Agriculturists
  - Geologists
  - Water quality.
  - Control (Authority)
  - Mechanical Egg.
  - Meteorologists
  - Industrialists
  - Scientist
  - Biologists
  - Electrical egg.
  - Economist
  - NGOS
  - General Public
  - Social Workers.
  - Politicians

UNIT 2. Hydrology.

20%

- 2.1 Define Hydrology –Descriptive hydrology-Hydrological cycle
- 2.2 Concept of Precipitation.
- 2.3 Form of Precipitation Precipitin occupancy & its types

UNIT 3 Measurement of Rainfall

25%

- 3.1 Necessity of measuring rain fall –Definitions of Terms related with rainfall
- 3.2 Measurement of rainfall –rain gauges (1) Non recording -Symons types, Standard (a) Non –Recording Raingauge.(b) Recording rain gauge –Float type
- 3.3 Method of average rainfall (a) Arithmetic average method (b) Thessen polygon method

UNIT 4 Watershed Management

20%

- 4.1 Explain watershed concept
- 4.2 Points kept in mind while selecting watershed site

- 4.3 Definition of terms related with watershed
- 4.4 Characteristic of watershed, size, shape, physiographic, slope, climate, Drainage land use, vegetation geology soil, hydrology, socio- economics
- 4.5 Watershed management & peoples participation
- 4.6 Role of co- operative society in watershed management.

UNIT 5. Water harvesting:

10%

5.1 Necessity of water harvesting

5.2 Method of rainwater harvesting.

- (I) Check dams (ii) Nalla (iii) percolation tanks (iv)khet talavadi
- (v)Roof harvesting (VI) Vegetation and plantation

Practical:

- 1. Study of symon's non-recording rainguage
- 2. Study of standard non-recording rainguage
- 3. Study of recording type rainguage
- 4. Study of evaporation pan
- 5. Study of arithmetic mean method of rain

Reference Book:-

- (1) "Kudarati Sampati : Vikas and vyavasthapan"
-Babubhai Avarani
- (2) Water Resources Management
-Anil K. Popat
- (3) Water Harvesting & Soil Water Retention.
-Agrodor-13
- (4) Rain Water Harvesting.
- Arnold Racey

Faculty of Rural Studies

Name of Course	Sem.	Core/ Elective/ Foundation	Course Code	Course Title	Credits	Internal marks	External marks	Practical/ viva marks	Ext. exam time duration
B.R.S.	V	CORE-516	19070501052900	Animal Husbandry	3+0	30	70	-	2.5 Hrs

Title: - Sheep, Pig & Rabbit Rearing

Objective:

- (1) To understand present situation of sheep rearing and wool industry in India.
- (2) To study important breeds of Gujarat, India and World; and their production.
- (3) To study important aspects of breeding, feeding, sheering and care of sheep.
- (4) To familiarize with pig production business.

Theory:

100%

Unit: 1. Importance, merits and demerits of sheep rearing, wool industry in India and methods of

sheep rearing 20%
Classification of sheep breeds and breeds of India and Gujarat.

Unit: 2. Classification of foreign breeds of sheep 20%
Feeding and housing requirements of sheep

Unit: 3. Sheep breeding: breeding season, breeding methods, preparation before breeding season. 20%

Unit: 4. Care and management of pregnant ewes and round the year management 20%
Wool shearing methods and care during shearing.
Castration in males and its importance and methods

Unit: 5. Pig and rabbit production: possibilities in India, specialties and managerial aspects, important breeds of pig. Rabbit rearing: feeding, reproduction and care of young ones 20%

Reference Books:-

1. A text book of animal husbandry - G.C.Banerjee
2. A hand book of animal husbandry - I.C.A.R.
3. Animal genetics and breeding - BAIF
4. The artificial insemination of farm animals - E.J. Perry
5. Animal management: introduction animal science - James J. Kiser
6. Domestic animal - Harbans Singh
7. Dairying in India a review - D.N. Kharady

Faculty of Rural Studies

Name of Course	Sem.	Core/ Elective/ Foundation	Course Code	Course Title	Credits	Internal marks	External marks	Practical/ viva marks	Ext. exam time duration
B.R.S.	V	CORE-516	19070501053000	Horticulture & Forestry	2+1	30	50	20	2 Hrs

Title: Forestry –I

Marks-100

Objectives:-

1. Student aware with basic knowledge of forest
2. Student gets knowledge of forest area in Gujarat.
3. Create self - employment source.

Theory

100%

Unit; 1. Forest

20%

- 1.1 Meaning, importance or advantages
- 1.2 Conservation of forest from :
  - 1.2.1. Fire
  - 1.2.2. Animal
  - 1.2.3. Human being
  - 1.2.4. Insect
  - 1.2.5. Parasite

Unit; 2. Forest of Gujarat:

20%

- 2.1. North Gujarat
- 2.2. Middle Gujarat
- 2.3. South Gujarat
- 2.4. Gir forest

Unit: 3. By product of forest:

20%

- 3.1. Ebony tree leaf
- 3.2. Resin
- 3.3. Bamboo
- 3.4. Lac
- 3.5. Honey (1. Introduction,,2. Uses3. Types of Honey bee rearing)

Unit: 4 Forest trees and its medicinal use:

30%

- 4.1. Satavari
- 4.2. Ardusi (*Adhatoda vasaca*)
- 4.3. Nagod
- 4.4. Brahmi (*Centella asiatica*)
- 4.5. Kaucha (*Mucuna pruita*)
- 4.6. Arjun (*Terminalia anjuna*)
- 4.7. Harde (*Terminalia chebula*)
- 4.8. Karanj (*Pongamia pinnata*)
- 4.9. Amla
- 4.10. Garmalo
- 4.11. Galo

4.12. Jethimadh

4.13. Mahudo

4.14. Neem

Unit: 5. Cultivation practices of medicinal plants

10%

5.1. Kuvar pathu (Aloevera)

5.2. Gugal (*Commiphora wightii*)

5.3. Ashawgandha (*Withania somnifera*)

Practical

1. Visit to a honey bee rearing center
2. Visit to a nursery having medicinal plant
3. Get information about plant part which is used for medicinal purpose
4. Visit to a nearest forest and study about forest plants.

Reference:-

1. Forests in india - Agrawal V.P (1985) - Pub: oxford & IBH publishing Co. pvt. Ltd,
new delhi
2. Forestry in india - Dwivedi A. P (1980) - Pub: jugalkishor& co., dehradun
3. A textbook of silviculture - Dwivedi A.P (1980) - Pub IBD, Dehradun

Faculty of Rural Studies

Name of Course	Sem.	Core/ Elective/ Foundation	Course Code	Course Title	3+0	Internal marks	External marks	Practical/ viva marks	Ext. exam time duration
B.R.S.	V	CORE-516	19070501053100	Rural Extension	3+0	30	70	-	2.5 Hrs

Title:- સમાજ નવનિર્માણ.

હેતુઓ:-

- (૧) સમાજના પાયાના તત્વોને સમજે.
- (૨) સમાજ નવનિર્માણ અને સમાજ નવરચના વચ્ચેનો સબંધ સમજે.
- (૩) સમાજ અને સ્વૈચ્છીક સંસ્થા વચ્ચેનો સબંધ સમજે.
- (૪) પ્રાચિન સમાજની વિકાસલક્ષી કામગીરીને સમજે.
- (૫) અર્વાચીન સમયની વિકાસલક્ષી કામગીરીને સમજે.

અભ્યાસક્રમ

- એકમ :- ૧** સમાજ એટલે શું તેનો અર્થ તથા સમગ્ર વિભાવના, તથા સમાજમાં નવનિર્માણ વિશે સમજૂતિ તેની વ્યાખ્યા, ખ્યાલ તથા તેનું મહત્વ. (20%)
- એકમ :- ૨** સમાજના પાયાના તત્વોનો ખ્યાલ, અર્થ તથા સમાજ નવરચનાના સંદર્ભ સમા પરિવર્તનન પ્રક્રિયાનો ખ્યાલ, સમજૂતિ (20%)
- એકમ :- ૩** ગ્રામીણ સમાજમાં કુટુંબો.: (20%)
લાક્ષણિકતાઓ, સ્વરૂપ, ગ્રામીણ કુટુંબના કાર્યો.
- એકમ :- ૪** ગ્રામીણ સમાજમાં સ્ત્રીઓ : (20%)
સ્ત્રીઓ અને કુટુંબ, સ્ત્રી અને જ્ઞાતિ, સ્ત્રી ને વ્યવસાય, સ્ત્રી અને વિકાસ.
ગ્રામીણ સમાજમાં વ્યવસાય :
ખેતી, ખેતમજૂરી, પશુપાલન અને ડેરી ઉદ્યોગ, કુટિર ઉદ્યોગ, વેપારવાણિજ્ય, નોકરી, જુટક મજૂરી, અન્ય.
- એકમ :- ૫** ગ્રામીણ સમાજમાં કૃષિ આધારીત વર્ગો: (20%)
સમૃદ્ધ ખેડૂત, મધ્યમ ખેડૂત, અર્ધમધ્યમ ખેડૂત, નાના ખેડૂત, સીમાંત ખેડૂત, અન્ય.
ગ્રામીણ અને શહેરી સમાજ વચ્ચેનો તફાવત.

સદર્ભ ગ્રંથો:-

૧. ગ્રામીણ સમાજમાં સંયુક્ત અને વિભક્ત કુટુંબનો અભ્યાસ.
૨. ગ્રામીણ સમાજની જ્ઞાતિઓનો અભ્યાસ.
૩. ગ્રામીણ સમાજ અને શહેરી સમાજ વચ્ચેની સરખામણી.

સદર્ભ ગ્રંથો:-

૧. ગ્રામીણ અને નગર સમાજશાસ્ત્ર - પ્રો. એ.જી. શાહ , પ્રો. જે કે. દવે
૨. ગ્રામીણ સમાજશાસ્ત્ર - પ્રો. એ.જી. શાહ

Faculty of Rural Studies

Name of Course	Sem.	Core/ Elective/ Foundation	Course Code	Course Title	Credits	Internal marks	External marks	Practical/ viva marks	Ext. exam time duration
B.R.S.	V	CORE-516	19070501053200	Economics	3+0	30	70	-	2.5 Hrs

Title : International Economics-1

Objective :

- 1 To Understand The Concept Of International Trade.
- 2 To Know About The Principles Of International Trade.
- 3 To Understand The Concept Of Balance Of Trade.

Unit 1. Meaning And Importance Of International Trade, Difference Between Interregional And International Trade. Advantage And Disadvantage Of International Trade. 20%

Unit 2. Theories Of International Trade- Theory Of Absolute Cost Advantage, Comparative Cost Advantage And Opportunity Cost Theory. 20%

Unit 3. Balance Of Trade And Balance Of Payment-Meaning. Characteristics And Importance Of Balance Of Payment. 20%

Unit 4. Deficit Or Disequilibrium Of Balance Of Payment, Causes Of Disequilibrium, Measures To Correct Disequilibrium. 20%

Unit 5. Concept Of Term Of Trade, Factor Effecting Terms Of Trade. 20%

Reading List :

- 1 Kennan P.B. - The International Economics.
- 2 Kindle Berger C.P. - International Economics.
- 3 Krugman P.R. And M. Obslgeld - International Economics Theory And Policy.
- 4 Salvatore - International Economics.
- 5 Soderstem Bo - International Economics.
- 6 Greenway D - International Trade Policy.
- 7 Heller H.R. - International Monetary Economics.

Faculty of Rural Studies

Name of Course	Sem.	Core/ Elective/ Foundation	Course Code	Course Title	Credits	Internal marks	External marks	Practical/ viva marks	Ext. exam time duration
B.R.S.	V	CORE-516	19070501053300	Hindi	3+0	30	70	-	2.5 Hrs

Title: हिन्दी भाषा छंद – अलंकार और व्याकरण

हेतु : 1 छात्र हिन्दी व्याकरण से परिचित हो।

2 छात्र छंद – अलंकारों से परिचित हो।

3 छात्र वाक्य, विरामचिह्न, उपसर्ग से परिचित हो।

इकाई : 1 हिन्दी के वर्ण , स्वर – व्यंजन, संज्ञा, सर्वनाम, विशेषण, कारक और विभक्ति समास	30%	2 उपसर्ग,
15%		
3 वाक्य, विरामचिह्न	15%	
4 छंद – अलंकार	20%	
5 समग्रलक्षी मूल्यांकन		20%

पाठ्य विषय : - हिन्दी के वर्ण और उनका वर्गीकरण – स्वर और व्यंजन

- विकारी शब्द – संज्ञा, सर्वनाम, विशेषण, कारक और विभक्ति
- उपसर्ग, समास
- वाक्य के प्रकार, विरामचिह्न
- अलंकार – अनुप्रास, यमक, श्लेष, वक्रोक्ति, उपमा, रूपक, अनन्वय, संदेह, अतिशयोक्ति
- छंद – दोहा, चौपाई, हरिगीतिका, शिखरिणी, सवैया, कुण्डलिया, मंदाक्रांता

संदर्भग्रंथ : 1 हिन्दी भाषाविज्ञान – डी. डी. शर्मा

2 हिन्दी भाषा : संरचना के विविध आयाम – डॉ. श्रीवास्तव

3 हिन्दी भाषा का विकासात्मक अध्ययन – डॉ. द्वारिकाप्रसाद सक्सेना

4 आधुनिक हिन्दी व्याकरण और संरचना – वासुदेवनंदन प्रसाद

5 हिन्दी व्याकरण और संरचना – डॉ. घनश्याम अग्रवाल

Faculty of Rural Studies

Name of Course	Sem.	Core/ Elective/ Foundation	Course Code	Course Title	Credits	Internal marks	External marks	Practical/ viva marks	Ext. exam time duration
B.R.S.	V	CORE-516	19070501053400	English	3+0	30	70	-	2.5 Hrs

Title: Title: Core Course in English

Objectives:

1. To introduce the students to the broad subject area and to acquire knowledge of a particular area.
2. To acquire the knowledge about the age of the writer.
3. To learn and understand the different literary forms and characteristics of it.
4. To cultivate a literary sense to explore the authentic pleasure from such literary form.

TEXT- THE WHITE TIGER- Arvind Adiga, Flipkart.com

Unit-1 Characteristics of the age of the writer 20%

Unit-2 Study about the life, works and contribution of the writer to Indo-Anglian Literature 20%

Unit-3 Critical appreciation of the novel 20%

Unit-4 Study of essay type questions, short-questions, short-notes 20%

Unit-5 Study of reference to the context, one mark question-answer etc. 20%

Recommended reading:

1. THE WHITE TIGER- Arvind Adiga, Flipkart.com

Faculty of Rural Studies

Name of Course	Sem.	Core/ Elective/ Foundation	Course Code	Course Title	Credits	Internal marks	External marks	Practical/ viva marks	Ext. exam time duration
B.R.S.	V	CORE-516	19070501053500	Gujarati	3+0	30	70	-	2.5 Hrs

Title :- મધ્યકાલીન પ્રશિષ્ટકૃતિ : 'પ્રેમપચીસી'

કૃતિ 'પ્રેમપચીસી' સર્જક: વિશ્વનાથજીની; સંપાદક પ્રસાદ બ્રહ્મભટ્ટ; પ્રકાશન ; આદર્શ પ્રકાશન

હેતુઓ:- (૧) વિદ્યાર્થીઓને મધ્યકાલીન સ્વરૂપો વિશે માહિતગાર થાય..

(૨) વિદ્યાર્થીઓને મધ્યકાલીન પ્રશિષ્ટ કૃતિઓથી અવગત કરવા.

(૩) વિદ્યાર્થીઓને મધ્યકાળની ભાષાનો પરિચય થાય.

(૪) વિદ્યાર્થીઓને તત્કાલીન સમય અને વાતાવરણથી પરિચિત કરવા.

અભ્યાસ ક્રમ :-

એકમ :- ૧ (મધ્યકાલીન) પદ: સાહિત્યસ્વરૂપ ૨૦ %

વિશ્વનાથ જીની : જીવન અને કવન

એકમ:- ૨ ' પ્રેમપચીસી' ની કૃતિવક્ષી સમીક્ષા ૨૦%

- 'પ્રેમપચીસી' ની માં કવિએ કરેલા ફેરફાર અને ઔચિત્ય

- પ્રેમપચીસી'માં પાત્રનિરૂપણ

એકમ :- ૩ ' - પ્રેમપચીસી'માં વસ્તુ નિરૂપણ ૨૦ %

- પ્રેમપચીસી'માં રસ નિરૂપણ

એકમ :- ૪ પ્રેમપચીસી'માં વાત્સલ્ય રસ ૨૦ %

- પ્રેમપચીસી'માં કૃષ્ણનું પાત્ર

એકમ :- ૫ પ્રેમપચીસી'માં વાસુદેવ, નંદ, ઉધ્ધવનું પાત્ર ૨૦%

- પ્રેમપચીસી'માં ભાષા શૈલી છંદ-અલંકાર

સંદર્ભ ગ્રંથ સુધિ :- (૧) ગુજરાતી સાહિત્યનો ઇતિહાસ ભાગ -૧ - સં.સાહિત્ય પરિષદ

(૨) મધ્યકાળનાં સાહિત્ય પ્રકારો - ડૉ.ચંદ્રકાંત મહેતા

(૩) સ્વાધ્યાય અને સંશોધન - ડૉ. બળવંત જીની

(૪) રાસયુગમાં પ્રકૃતિ નિરૂપણ - ડૉ.ધીરુ પરીખ

(૫) મધ્યકાલીન ગુજરાતી કૃતિઓ - અમૃતરાણીગા, મગનભાઈ પટેલ,

(૬) સ્નેહગીતા - સંશો.- સંપાદક ડૉ.જે.એમ.ચન્દ્રવાડીયા

Faculty of Rural Studies

Name of Course	Sem.	Core/ Elective/ Foundation	Course Code	Course Title	Credits	Internal marks	External marks	Practical/ viva marks	Ext. exam time duration
B.R.S.	V	CORE-517	19070601053600	Agronomy	2+1	30	50	20	2 Hrs

Title: -Field Experimentation

Objectives:-

1. To aware the students about basic principles of field experiments and its use in experimental design.
2. To know the different requirements for conducting field experiment.
3. To aware the students about how the observation to be taken during experimentation.

Theory:

1. Definitions used in experimental design 10%
  - 2.1 Experiment
  - 2.2 Treatment
  - 2.3 Replication
  - 2.4 Experimental error
  - 2.5 Boarder effect
  - 2.6 Experimental medium
  - 2.7 Experimental unit
  - 2.8 Local control
  - 2.9 Randomization
  - 2.10 Analysis of variance
2. History of experimental designs, aims of field experiments, classification of field experiment selection of site for field experiment, factors affecting raising of experimental error and measures to be taken to control soil heterogeneity 30%
3. Uniformity trials, factors affecting size of experimental unit and principles of field experiments' Care to be taken during experimentation and important observations to be taken during field experiment for different crops. 20%
4. Importance of random sampling and methods of random sampling 20%
5. Analysis of Data: 20%
  - 5.1 Meaning of analysis of data
  - 5.2 Principles and types of data classification
  - 5.3 Importance of classification
  - 5.4 Tabulation: It's meaning, kinds and importance

Practicals:

1. Defination and explanation of important words use in experimental design
2. Methods of preparation of lay-out plan for field experiment
3. Study of uniformity trials
4. Classification of field experiments
5. Visit of research station of agriculture university

REFERENCES:

1. "Kshetra Prayog Ni Karya Paddhati"
-Dr.Ambalal Sendhabhai Patel and Shri Mahesh Ramaniklal Vaishnav
2. Agriculture Statistics In India - P.C.Bansil
3. Field Experimental Design - Chandel R.S.
4. Research Methology in Horticulture - Dr. K. R. Bharad (2015)

Faculty of Rural Studies

Name of Course	Sem.	Core/ Elective/ Foundation	Course Code	Course Title	Credits	Internal marks	External marks	Practical/ viva marks	Ext. exam time duration
B.R.S.	V	CORE-517	19070601053700	Animal Husbandry	3+0	30	70	-	2.5 Hrs

Title: - Research & Biotechnology

Objective:

- (1) To understand meaning and uses of Biotechnology in general.
- (2) To understand latest techniques like multiple ovulation, embryo transfer, genetic engineering, cloning, test tube baby and transgenic animals and their uses.
- (3) To understand present and future implications of such techniques.
- (4) To know research and discovery, their types and uses.

Theory:

Unit: 1 What is biotechnology; its uses in domestic animals Multiple ovulation and Embryo Transfer Technology: Steps and their merits-demerits & genetic engineering	25%
Unit: 2 Transgenic animals: History and methods used and their uses	15%
Unit: 3 Cloning: method and its uses, Cloning method for Dolly sheep production	15%
Unit: 4 Test tube baby: its method and uses in animals	20%
Unit: 5 What is research, its types and broad areas of research. Discovery: types and uses with examples	25%

Reference Books:-

1. A text book of animal husbandry - G.C.Banerjee
2. A hand book of animal husbandry - I.C.A.R.
3. Animal genetics and breeding - BAIF
4. The artificial insemination of farm animals - E.J. Perry
5. Animal management: introduction animal science - James J. Kiser
6. Domestic animal - Harbans Singh
7. Dairying in India a review - D.N. Kharady

Faculty of Rural Studies

Name of Course	Sem.	Core/ Elective/ Foundation	Course Code	Course Title	Credits	Internal marks	External marks	Practical/ viva marks	Ext. exam time duration
B.R.S.	V	CORE-517	19070601053800	Horticulture & Forestry	2+1	30	50	20	2 Hrs

Title: -Field Experimentation

Objectives:-

4. To aware the students about basic principles of field experiments and its use in experimental design.
5. To know the different requirements for conducting field experiment.
6. To aware the students about how the observation to be taken during experimentation.

Theory:

1. Definitions used in experimental design 10%
  - 2.1 Experiment
  - 2.2 Treatment
  - 2.3 Replication
  - 2.4 Experimental error
  - 2.5 Boarder effect
  - 2.6 Experimental medium
  - 2.7 Experimental unit
  - 2.8 Local control
  - 2.9 Randomization
  - 2.10 Analysis of variance
2. History of experimental designs, aims of field experiments, classification of field experiment selection of site for field experiment, factors affecting raising of experimental error and measures to be taken to control soil heterogeneity 30%
3. Uniformity trials, factors affecting size of experimental unit and principles of field experiments' Care to be taken during experimentation and important observations to be taken during field experiment for different crops. 20%
4. Importance of random sampling and methods of random sampling 20%
5. Analysis of Data: 20%
  - 5.1 Meaning of analysis of data
  - 5.2 Principles and types of data classification
  - 5.3 Importance of classification
  - 5.4 Tabulation: It's meaning, kinds and importance

Practicals:

6. Defination and explanation of important words use in experimental design
7. Methods of preparation of lay-out plan for field experiment
8. Study of uniformity trials
9. Classification of field experiments
10. Visit of research station of agriculture university

REFERENCES:

1. "Kshetra Prayog Ni Karya Paddhati"
-Dr.Ambalal Sendhabhai Patel and Shri Mahesh Ramaniklal Vaishnav
2. Agriculture Statistics In India - P.C.Bansil
3. Field Experimental Design - Chandel R.S.
4. Research Methology in Horticulture - Dr. K. R. Bharad (2015)

Faculty of Rural Studies

Name of Course	Sem.	Core/ Elective/ Foundation	Course Code	Course Title	3+0	Internal marks	External marks	Practical/ viva marks	Ext. exam time duration
B.R.S.	V	CORE-517	19070601053900	Rural Extension	3+0	30	70	-	2.5 Hrs

Title: સામાજિક સંશોધન - ૧

હેતુઓ:-

- (૧) સમાજ અને સમાજ વિજ્ઞાનનો ખ્યાલ મેળવે.
- (૨) સંશોધન કરતા મહેલા તેના સોપાનોનું થીયરીકલ જ્ઞાન મેળવે.
- (૩) સંશોધન માટે તેનું મહત્વ અને હેતુને સમજે.
- (૪) સંશોધન માટે જરૂરી માહિતીના સ્ત્રોતોને જાણે.

અભ્યાસક્રમ

એકમ - ૧ સમાજ અને સામાજિક વિજ્ઞાન તથા સામાજિક વિજ્ઞાનનો અર્થ તેની જુદી જુદી વ્યવસ્થાઓ તેની સમજૂતી અને તેના વલણો તથા તેની સમજૂતી. ૨૦%

એકમ - ૨ સામાજિક સંશોધન કરતા પહેલા તેની વ્યાખ્યાનો અભ્યાસ તથા તેના સોપાનોનું શાસ્ત્રીય જ્ઞાન મેળવવું ૨૦%

એકમ- ૩ સામાજિક સંશોધનનું મહત્વ અને તેના હેતુનો અભ્યાસ તથા ભારતમાં સામાજિક સંશોધનનો ઉપયોગ અને મહત્વ. ૨૦%

એકમ-૪ સામાજિક સંશોધનમાં પુર્ણ ગણતરી એટલે શું? તેનું મહત્વ અને મર્યાદા, સમષ્ટીનો અર્થ અને પ્રકાર. ૨૦%

એકમ - ૫ સામાજિક સંશોધનમાં માહિતીનું મહત્વ, માહિતી એટલે શું? માહિતીના પ્રકાર ૨૦%

સદર્ભ ગ્રંથો સૂચિ :-

૧. સામાજિક સંશોધન પદ્ધતિઓ અને આંકડા શાસ્ત્રીય વિશ્લેષણ - લે. પ્રો એ.ની.શાહ
૨. સંશોધન ડિઝાઈન - વિ.પી શાહ
૩. સંશોધન યોજના - વિ.પી શાહ

Faculty of Rural Studies

Name of Course	Sem.	Core/ Elective/ Foundation	Course Code	Course Title	Credits	Internal marks	External marks	Practical/ viva marks	Ext. exam time duration
B.R.S.	V	CORE-517	19070601054000	Economics	3+0	30	70	-	2.5 Hrs

Title: ENVIRONMENTAL ECONOMICS

Objective:

- 1 To acquaint student with the basic theory of environmental economics.
- 2 They can develop and use appropriate theoretical frame to analyze and important Environmental issues
- 3 Develop skill to analyze them with the help of appropriate theoretical frames.
- 4 To appraise and sensitive about environmental issues of India.

Unit: 1

20%

Meaning, Nature And Importance Of Environmental Economics, Importance Of Environmental Balance. Effect Of Economic Development On Environment

Unit: 2

10%

Industrialization And Pollution, Land Degradation And Soil Erosion, Deforestation And Bio Diversity, Unequal Utilization Of Natural Resources, Its Importances.

Unit: 3

20%

Types Of Pollution, Effect Of Pollution Acid Rain, Green House Effects, Ozone Pollution, Global Warming, Soil & Liquid Waste. Need Of Pollution Control, Various Measurement For Pollution Control.

Unit: 4

20%

Sustainable Development And Environmental - Indicators Of Sustainable, Analyses of Sustainable Development, Environmental Protection In India And Sustainable Development.

Unit: 5

20%

Environment Policy In India. Important Environmental Laws And Implementation, Environmental Movement In India.

REFERENCE :

- 1 Bhattacharya Ravindra N. - Environmental Eco, Oxford Uni. Press.
- 2 Dasgupta - The Control Of Resources, Oxford Uni. Press.
- 3 Kerr, J.M. And Other - Natural Resources Economics - Oxford Uni. Press.
- 4 Joshi N.V. - Theory's And Approches Of Environment Economics, Oxford And Ibn Pub. Co.Prt.Ltd. Delhi
- 5 Adelman 1 Theore's Of Economic Growth And Dev.- Standard Uni. Stanford.
- 6 Bavmal W.J. And Quates - The Theory Of Environmental Policy Cambridge Uni. Press
- 7 Syam, Diwan & Arman - Environmental Law And Policy In India , Oxford Uni. Press.

Faculty of Rural Studies

Name of Course	Sem.	Core/ Elective/ Foundation	Course Code	Course Title	Credits	Internal marks	External marks	Practical/ viva marks	Ext. exam time duration
B.R.S.	V	CORE-517	19070601054100	Hindi	3+0	30	70	-	2.5 Hrs

Title: हिन्दी नाट्य साहित्य

हेतु : 1 छात्र नाटक का आस्वादन करें।

2 छात्र द्रश्य काव्य की विशेषताओं से परिचित हो।

3 छात्र भाषाज्ञान प्राप्त करें।

इकाई : 1 साहित्यकार का जीवन कवन	15 %
2 नाटक का क्रमिक विकास	15 %
3 पात्रों की चारित्रिक विशेषताएँ	20 %
4 असंदर्भ व्याख्या	20 %
5 समग्रलक्षी मूल्यांकन	30 %

पाठ्य विषय : अंजोदीदी (नाटक) – उपेन्द्रनाथ अशक

संदर्भ ग्रंथ : 1 समकालीन नाट्य विवेचन : डॉ. माधव सोनटके

2 स्वातंत्र्योत्तर हिन्दी नाटक : मूल्य – संक्रमण – ज्योतिश्वर मिश्र

3 हिन्दी नाटक और नाटककार – डॉ. सुरेशचंद्र शुक्ल 'चंद्र'

4 मोहन राकेश और उनके नाटक – गिरीश रस्तोगी

5 साहित्यिक निबंध - राजनाथ शर्मा

Faculty of Rural Studies

Name of Course	Sem.	Core/ Elective/ Foundation	Course Code	Course Title	Credits	Internal marks	External marks	Practical/ viva marks	Ext. exam time duration
B.R.S.	V	CORE-517	19070601054200	English	3+0	30	70	-	2.5 Hrs

Title: Core Course in English

Objectives:

1. To introduce the students to the broad subject area and to acquire knowledge of literary 'isms' and 'movements'
2. To acquire the knowledge about the importance of them.
3. To learn and understand the influence of different 'isms' and 'movement' upon English Literature.
4. To cultivate an analytical sense to understand the difference among them by characteristic and influence.

STUDY OF LITERARY 'isms' and 'movements' –Terms to be selected from Dictionary of Literary Terms & Literary Theory by J.A. Cuddon, revised by C.E.Preston, New Delhi, Penguin Books,1999

Unit-1 Classicism and Romanticism 20%

Unit-2 Realism and Surrealism 20%

Unit-3 Feminism and Modernism 20%

Unit-4 Structuralism and Imagism 20%

Unit-5 Symbolism and Expressionism 20%

Recommended reading:

1. Literary History of English Literature- A.C.Bradley
2. Principal of Literary Criticism
3. Dictionary of Literary Terms & Literary Theory by J.A. Cuddon, revised by C.E.Preston, New Delhi, Penguin Books,1999

Faculty of Rural Studies

Name of Course	Sem.	Core/ Elective/ Foundation	Course Code	Course Title	Credits	Internal marks	External marks	Practical/ viva marks	Ext. exam time duration
B.R.S.	V	CORE-517	19070601054300	Gujarati	3+0	30	70	-	2.5 Hrs

Title :- (ભારતીય ભાષાની કૃતિ) : ‘ હજાર ચોર્યાસીની મા’

કૃતિ ‘હજાર ચોર્યાસી ની મા’ લેખિકા: મહાશ્વેતાદેવી; અનુવાદક : નિસ્પૃહા દેસાઈ

હેતુઓ:- (૧) વિદ્યાર્થીઓ પરપ્રાંતનાં સ્વરૂપો વિશે માહિતગાર થાય.

(૨) વિદ્યાર્થીઓ સમાજના સાંપ્રત પ્રશ્નોથી વાકેફ થાય.

(૩) વિદ્યાર્થીઓને બંગાળી અને અન્ય ભાષાનો પરિચય થાય.

(૪) વિદ્યાર્થીઓને તત્કાલીન સમય અને વાતાવરણથી પરિચિત કરવા

અભ્યાસ ક્રમ :-

એકમ :- ૧ ‘ હજાર ચોર્યાસીની મા’ કૃતિની સમીક્ષા ૨૦ %

એકમ:- ૨ ‘હજાર ચોર્યાસીની મા’ કૃતિની પાત્રસૃષ્ટિ ૨૦ %

એકમ :- ૩ ‘ - ‘હજાર ચોર્યાસીની મા’ કૃતિમાં ભાષાકર્મ ૨૦ %

‘હજાર ચોર્યાસીની મા’ કૃતિનું કથાનક

‘હજાર ચોર્યાસીની મા’ કૃતિનાં વર્ણનો

એકમ :- ૪ ‘હજાર ચોર્યાસીની મા’ કૃતિમાં સમાજ દર્શન ૨૦ %

- ‘હજાર ચોર્યાસીની મા’ કૃતિ જીવનબોધ

એકમ :- ૫ મહાશ્વેતાદેવીનું : જીવન અને કવન

‘હજાર ચોર્યાસીની મા’ કૃતિનું શીર્ષકનું ઔચિત્ય ૨૦%

સંદર્ભ ગ્રંથ સુચિ :- (૧) કથાવિશ્વ

(૨) ગુજરાતી નવલકથા

(૩) નવલકથા કથા કાળા અને કસબ

(૪) ગુજરાતી વિશ્વકોષ

- ડૉ.નરેશ વૈદ્ય અને બાબુ દાવલપુરા

- રઘુવીર ચૌધરી

- દીપક મહેતા

- સં.ધીરુ ઠાકર

Faculty of Rural Studies

Name of Course	Sem.	Core/ Elective/ Foundation	Course Code	Course Title	Credits	Internal marks	External marks	Practical/ viva marks	Ext. exam time duration
B.R.S.	V	MDC-515	19070701054400	World Religion-1	3+0	30	70	-	2.5 Hrs

Titel: Word Religions -1

હેતુઓ:-

- (૧) વિદ્યાર્થીઓ ધર્મ વિશેની સમજ કેળવે.
- (૨) હિંદૂ ધર્મનું મહત્વ સમજે અને તેમાં રહેલ શ્રતિ અને સ્મૃતિ ગ્રંથોનો સામાન્ય પરિચય મેળવે.
- (૩) હિંદૂ ધર્મના આચાર્યોનું જ્ઞાન પ્રાપ્ત કરે.
- (૪) હિંદૂ ધર્મના તત્વજ્ઞાનીઓનું જ્ઞાન પ્રાપ્ત કરે

અભ્યાસક્રમ

એકમ :- ૧	ધર્મ ૧. ધર્મ એટલે શું ? ૨. ધર્મના ઉદ્ભવના કારણો. ૩. માનવ જીવનમાં ધર્મનું સ્થાન (મહત્વ)	૧૫%
એકમ :- ૨	ધર્મનો અન્ય સાથે સબંધ. ૧. ધર્મ અને સમાજ વચ્ચેના સબંધ ૨. ધર્મ અને વિજ્ઞાન વચ્ચેના સબંધ ૩. ધર્મ અને સંસ્કૃતિ વચ્ચેના સબંધ	૧૦%
એકમ :- ૩	હિંદૂ ધર્મ ૧. હિંદૂ ધર્મ એટલે શું ? ૨. હિંદૂ ધર્મના લક્ષણો. ૩. ચાર વેદ, ઉપનિષદો, મહાકાવ્યો, પ્રેરણા ભગવદ્ગીતાનો સામાન્ય પરિચય. ૪. પંચ મહાયજ્ઞો, સંસ્કારો, વર્ણાશ્રમો, ચાર પુરુષાર્થ, કર્મ અને પુર્નાન્મનો સિધ્ધાંત.	૨૫%
એકમ :- ૪	આચાર્યનો ફાળો ૧. હિંદૂ ધર્મની સુધારણામાં આચાર્યો જેવા કે શંકરાચાર્ય, રામાનુજાચાર્ય, નિમ્બાકાચાર્ય, માધવાચાર્ય, વલ્લભાચાર્ય અને ચૈતન્ય મહાપ્રભુ વગેરેનો ફાળો.	૨૫%
એકમ :- ૫	તત્વજ્ઞાનીઓનો ફાળો. ૧. હિંદૂ ધર્મની સુધારણામાં તત્વજ્ઞાનીઓ જેવા કે રામકૃષ્ણ પરમહંસ, વિવેકાનંદ, દયાનંદ સરસ્વતી, રવિન્દ્રનાથ ટાગોર, મહાત્મા ગાંધી, શ્રી અરવિંદ રાધાકૃષ્ણન વગેરેનો ફાળો. ૨૫%	૨૫%

સદર્ભ ગ્રંથો સૂચિ :-

૧. જગતના વિધમાન ધર્મો	- જે.એ. યાજ્ઞિક
૨. ભારતીય ધર્મો	- ડૉ. નવીનચંદ્ર આચાર્ય
૩. ધર્મોનું તુલનાત્મક અધ્યયન	- ડૉ. ભાસ્કર ગોપાલજી દેસાઈ
૪. આપણો ધર્મ	- ડૉ. આ.બા.ધૃવ
૫. ભારતીય દર્શનની રૂપરેખા.	- નર્મદાશંકર શાસ્ત્રી

Faculty of Rural Studies

Name of Course	Sem.	Core/ Elective/ Foundation	Course Code	Course Title	Credits	Internal marks	External marks	Practical/ viva marks	Ext. exam time duration
B.R.S.	V	MDC-515	19070701054500	Philosophy of Bhagvad Geeta	3+0	30	70	-	2.5 Hrs

Title: - Philosophy of Bhagavat Geeta

હેતુઓ:-

૧. ભારતીય તત્વજ્ઞાનમાં ગીતાનું પ્રદાન.
૨. ભગવદ્ગીતાનો પરમતત્વ નો ખ્યાલ જાણે.
૩. જગતના સ્વરૂપ વિશે ગીતાનો અભિગમ જાણે.

અભ્યાસક્રમ:-

- એકમ :-** ૧. ભારતીય તત્વજ્ઞાનમાં ગીતાનું સ્થાન, ગીતા અને ઉપનિષદો, ગીતા અને મહાભારત, ગીતા અને સાંખ્ય ૨૦%
- એકમ :-** ૨. ગીતા ધર્મ તરીકે, ગીતા આપદ ધર્મ શાસ્ત્ર તરીકે. ૨૦%
- એકમ :-** ૩. ગીતામાં પરમતત્વનો ખ્યાલ, પુરુષોત્તમ, વિશ્વરૂપ અને ક્ષેત્ર- ક્ષેત્રજ્ઞ ૨૦%
- એકમ :-** ૪. અવતારની માન્યતા, અવતારનું પ્રયોજન, અવતાર અને વિભુતી. ૨૦%
- એકમ :-** ૫. જગતનું સ્વરૂપ, માયા અને પ્રકૃતિ, ગીતાનો જીવાત્મા અંગેનો ખ્યાલ, જીવાત્મા અને પરમાત્મા નો સંબંધ. ૨૦%

સંદર્ભ ગ્રંથો

૧. ગીતા તત્વ વિચાર - પ્રો.કિશોર એસ. દવે, યુનિ.ગ્રંથનિર્માણ બોર્ડ
૨. ગીતા દર્પણ - સ્વામી રામસુખદાસ, ગીતા પ્રેસ ગોરખપુર
૩. ગીતા નિબંધો - શ્રી અરવિંદ, અરવિંદ આશ્રમ પોંડીચેરી
૪. ગીતા પ્રવચનો - વિનોબાભાવે, ગ્રામ સેવા મંડળ, પવનાર (વર્ધા)મહારાષ્ટ્ર
૫. શ્રીમદ્ ભગવદ્ગીતા દર્શન - પ્રો. સી.વી.રાવળ ૨૮ નોવેક્ષ સેટેલાઈટ રોડ અમદાવાદ
૬. શ્રી જ્ઞાનેશ્વરી ભગવદ્ગીતા - સંયોજક- હરેન્દ્ર હ શુક્લ - શ્રી હરીહર પુસ્તકાલય - સુરત

Faculty of Rural Studies

Name of Course	Sem.	Core/ Elective/ Foundation	Course Code	Course Title	Credits	Internal marks	External marks	Practical/ viva marks	Ext. exam time duration
B.R.S.	V	MDC-515	19070701054600	Agri. Chemistry	2+1	30	50	20	2 Hrs

Title: Analysis of Irrigation Water

OBJECTIVES:

1. To know the importance of irrigation water.
2. To study the analysis method of irrigation water.
3. To know the quality parameter of irrigation water.

Theory:

Unit 1. Objectives and importance of irrigation water 10%

Unit 2 Technique of collection of irrigation water sample and Preparation of irrigation water sample for analysis. 10%

Unit 3. Analysis of irrigation water, 50%

- 3.1 Analysis of soluble salts from irrigation water
- 3.2 Determination of pH from irrigation water
- 3.3 Analysis of Carbonate and Bi-Carbonate ions from irrigation water
- 3.4 Analysis of chloride ions from irrigation water
- 3.5 Analysis of calcium and magnesium ions from irrigation water

Unit 4. Evaluation of irrigation water quality through SAR, RSC & ESP 20%

Unit 5. Analysis of irrigation water through different apparatus 10%

- 5.1 Method of analysis
- 5.2 Benefits and uses
- 5.3 Principles and method of reading technique and result of following

Apparatus:

- 5.3.1 Conductivitymeter
- 5.3.2 pH Meter
- 5.3.3 Flame photometer
- 5.3.4 Colorimeter

Practical:

1. Technique of collection of irrigation water sample
2. Preparation of irrigation water sample for analysis.
3. Analysis of Carbonate and Bi-Carbonate ions from irrigation water
4. Analysis of chloride ions from irrigation water
5. Analysis of calcium and magnesium ions from irrigation water

References:

1. Soil testing and fertilizer use
-Deptt. Of Ag. Chem. & Soil Science, College of Agri. JND, 1987
2. Krushi Rashayan Shastra (Guj. Edition) -Pandya
3. Krushi Rashayan Shastra Prayogik (Guj. Edition) - Pandya & Patel

Faculty of Rural Studies

Name of Course	Sem.	Core/ Elective/ Foundation	Course Code	Course Title	Credits	Internal marks	External marks	Practical/ viva marks	Ext. exam time duration
B.R.S.	V	MDC-515	19070701054700	Gujarati	3+0	30	70	-	2.5 Hrs

Title :- (ગુજરાતી વ્યાકરણ, સર્જન-લેખન કૌશલ્ય -૫)

હેતુઓ:- (૧) વિદ્યાર્થીઓનો ગુજરાતી ભાષાસાથેનો લગાવ વધશે.

(૨) વિદ્યાર્થીઓ સ્પર્ધાત્મક પરીક્ષા માટે સક્ષમ બનશે.

(૩) વિદ્યાર્થીઓ ગુજરાતી ભાષાના વ્યવહારિક લેખન તરફ અભિમુખ બનશે.

(૪) વિદ્યાર્થીઓને તત્કાલીન સમયમાં શિષ્ટ અને શુદ્ધ ભાષાની સમજ કેળવાય

અભ્યાસ ક્રમ :-

એકમ :- ૧ - પરિચ્છેદ લેખન-૧

૨૦ %

એકમ:- ૨ - કૃતિ લક્ષી વિવેચન : અવલોકન , રસ દર્શન ,મૂલ્યાંકન, વિવરણ

૨૦ %

એકમ :- ૩ - પ્રૂફરીડીંગ (પ્રૂફરીડીંગની સામાન્ય માહિતી, પૂફવાચન માટે નિશાનીઓની ઓળખ,

આદર્શ પ્રૂફવાચનની જરૂરી શરતો-અપેક્ષાઓ)

૨૦ %

એકમ :- ૪ - જોડણી-ભાષા - વાક્યશુદ્ધિ લેખન (જોડણી,સુગમ લખાણ,વાક્યશુદ્ધિ માટે લક્ષ્યમાં લેવાની કેટલીક જરૂરી બાબત)

૨૦ %

એકમ :- ૫- - શુદ્ધ - અશુદ્ધ શબ્દ શોધ-અને વાક્યોની ઓળખ અને જોડકા જોડો, દાખલા તરીકે

નીતિ-નિતી, વિધિ-વીધી, સબદ- શબ્દ, (સાર્થ જોડણી કોષમુજબ સુધારણા)

૨૦%

- નોંધ : પરિચ્છેદ લેખન કે કંડિકા લેખનમાં કોઈપણ એક વિષય પર વિદ્યાર્થીએ મૌલિક લેખન કરવાનું રહેશે દા.ત 'સર્જક અને વિવેચક જોડિયા ભાઈ', નીતિએ કલાની વિશ્વ કન્યા છે., શીલ તેવી શૈલી, વગેરે.

* સંદર્ભ ગ્રંથ સુધિ :-

(૧) ભાષાસજ્જતા અને લેખન કૌશલ્ય -	ડૉ.યોગેન્દ્ર. વ્યાસ
(૨) સાહિત્યાયન -	બાબુ દાવલપુરા
(૩) અપઠિતનો આસ્વાદ અને સ્વાધ્યાય -	ડૉ. રતિલાલ દવે અને અન્ય
(૪) ભાષા લેખન -	કે.કા.શાસ્ત્રી.
(૫) ભાષાવિવેક -	પ્રકાશન: ભાષા નિયામકની કચેરી, ગાંધીનગર
(૬) આસ્વાદ અને અવબોધ -	પ્રા.રતિલાલ નાયક અને અન્ય
(૭) પદબદ્ધ વ્યાકરણ -	રમણીકલાલ મારં
(૮) સરળ ગુજરાતી વ્યાકરણ -	ડૉ.ભરતભાઈ ઠાકર
(૯) અપઠિત લેખન કૌશલ્ય અને પરિશીલન -	ડૉ.નીતિન વડગામા
(૧૦) સાહિત્યનો આસ્વાદ -	ડૉ.મણિલાલ હ. પટેલ
(૧૧) જોડણી પ્રવેશ -	રતિલાલ નાયક
(૧૨) લઘુનિબંધ અને વિચાર વિસ્તાર -	ડૉ.ભરતકુમાર ઠાકર

(૧૩) ગુજરાતીભાષાની જોડણી -	પ્ર.ભાષાનિયામકની કચેરી
(૧૪) સાચી જોડણી અઘરી નથી -	યશવંત દોશી
(૧૫) ભાષાશુદ્ધિનું શિક્ષણ ૧-૨ -	ઉમાકાંત રાજ્યગુરુ અને અન્ય
(૧૬) લેખન પદ્ધતિ અને પ્રૂફ વાચન -	ડૉ. રમેશ શુક્લ
(૧૭) પૂફવાચન -	રતિલાલ નાયક
(૧૮) સાહિત્ય વિવેચન -	ડૉ.બેચરભાઈ પટેલ
(૧૯) સાહિત્ય વિવેચનનાં સિદ્ધાંતો -	નટુભાઈ આર.પટેલ
(૨૦) વિવેચનની વિવિધ તરાહો -	પી.જે.પટેલ
(૨૧) વિચાર વિસ્તાર, ઇંદ્રકાવ્યનું રસદર્શન અને પ્રસંગલેખન -	નટુભાઈઠાકર

Faculty of Rural Studies

Name of Course	Sem.	Core/ Elective/ Foundation	Course Code	Course Title	Credits	Internal marks	External marks	Practical/ viva marks	Ext. exam time duration
B.R.S.	V	MDC-515	19070701054800	Rural Extension	3+0	30	70	-	2.5 Hrs

Title: - Social Welfare & Social Legislation

હેતુઓ :

૧. વિદ્યાર્થીઓ સમાજ કલ્યાણની જરૂરીયાતનું મહત્વ સમજે.
૨. વિદ્યાર્થીઓ સમાજ કલ્યાણની બધારણીય જોગવાઈઓથી માહિત ગાર બને
૩. સરકાર દ્વારા ચલાવાતા સમાજ કલ્યાણના કાર્યક્રમો વિશે જાણે
૪. સમાજ કલ્યાણની જુદીજુદી એજન્સીઓ માં કારકિર્દી ધડવા માટે વિદ્યાર્થીઓ પોતાની જાત ને સક્ષમ બનાવે.
૫. વિદ્યાર્થીઓ માનવ અધીકારોથી પરીચીત બને.

Theory:

૧. સામાજિક કાનુનીકરણ અને બાળકો 100%
૨૦%
  - ૧.૧ ભારતમાં બાળકોનો આરોગ્ય અને શીક્ષણ વિષયક દરરજો.
  - ૧.૨ બાળમજુરી નો અર્થ
  - ૧.૩ બાળમજુરીની સમસ્યાઓ
  - ૧.૪ બાળમજુરીના કારણો
૨. સામાજિક કાનુનીકરણ અને સ્ત્રીઓ ૨૦%
  - ૨.૧ સ્ત્રીનો સામાજિક દરરજો એટલે શું?
  - ૨.૨ બધારણીય માળખામાં સ્ત્રીનો દરરજો
  - ૨.૩ કાનુની અધીકારો ભોગવવામાં સ્ત્રીઓને નડતા અવરોધો
૩. દહેજ ૨૦%
  - ૩.૧ દહેજ ની વ્યાખ્યા,
  - ૩.૨ દહેજ પ્રથાના કારણો,
  - ૩.૩ દહેજ પ્રથાની વિપરીત અસરો,
  - ૩.૪ દહેજ અંગેનો કાનુન
૪. સામાજિક કાનુનીકરણ અને વિકલાંગો ૨૦%
  - ૪.૧ વિકલાંગ અને વિકલાંગતાનો અર્થ
  - ૪.૨ ભારતમાં વિકલાંગ લોકોનો દરરજો
  - ૪.૩ ગુજરાતમાં વિકલાંગો માટેની કલ્યાણ યોજના
    - શિક્ષણસંબંધની યોજના ઓ
    - રોજગારી લક્ષી યોજનાઓ
    - સાધન સહાયક યોજનાઓ
૫. ભારતમાં માનવ અધીકારો ૨૦%
  - ૫.૧ માનવ અધીકારોની વ્યાખ્યા
  - ૫.૨ માનવ અધીકારોનું કાર્યાત્મક મહત્વ
  - ૫.૩ માનવ અધીકાર ભંગના કારણો
  - ૫.૪ રાષ્ટ્રીય માનવ અધીકાર પંચ: રચના અને કાર્યો

સંદર્ભગ્રંથ:

૧. સામાજિક કલ્યાણ અને સામાજિક કાનુનીકરણ - એ.જી.શાહ અને જે.કે.દવે
૨. ગુજરાત સરકાર, માહિતી ખાતુ - વિકલાંગ ધારો-૧૯૮૫
૩. સ્ત્રીઓ અને સમાજ - એ.જી.શાહ અને જે.કે.દવે
૪. સામાજિક સમસ્યાઓ - એ.જી.શાહ અને જે.કે.દવે
૫. માનવ અધીકાર સંરક્ષણ(૧૯૮૮) - ડો. મફતલાલ પટેલ
૬. માનવતાવાદ અને માનવ અધીકારો - અશ્વીન ન.કારીઆ

Faculty of Rural Studies

Name of Course	Sem.	Core/ Elective/ Foundation	Course Code	Course Title	Credits	Internal marks	External marks	Practical/ viva marks	Ext. exam time duration
B.R.S.	V	MDC-515	19070701054900	Olericulture	2+1	30	50	20	2 Hrs

Title: - Olericulture

Objectives:-

1. Student get fundamental knowledge of vegetable cultivation practices
2. Student get practical knowledge of vegetable cultivation practices so useful in progressive farming.
3. Create self - employment source.

Theory 100%

Unit:1. Introduction. 20 %
 1.1 Defination – olericulture
 1.2 Importance and Future scope of vegetable- a) Production, b) Demand, c) Nutritive Value, d) Economical.
 1.3. Classification of Vegetable- a) Seasonal Classification .b) Classification on the base of Part to be used.

Unit:2. Cultivation Practices of Ginger & Turmeric 10%
 (English name, Botanical name, Importance, Climate, Soil ,Variety ,Land Preparation, Sowing Method, Sowing Period, Sowing Distance, Fertilizer ,After care ,Picking ,Production

Unit: 3. Cultivation Practices of Fruit Vegetable 30%
 (English name, Botanical name, Importance, Climate, Soil ,Variety ,Land Preparation, Sowing Method, Sowing Period, Sowing Distance, Fertilizer ,After care ,Picking ,Production
 3.1. Okra
 3,2. Brinjal
 3.3. Tomato
 3.4.Chilies

Unit: 4. Cultivation Practices of Root crops 20%
 (English name, Botanical name, Importance, Climate, Soil ,Variety ,Land Preparation, Sowing Method, Sowing Period, Sowing Distance, Fertilizer ,After care ,Picking ,Production
 4.1 Beet root
 4.2 Carrot
 4.3Reddish

Unit: 5. Introductory Information about Cultivation of Cucurbitaceac 20%
 5.1 Bottle Gourd.
 5.2 Ridge Gourd.
 5.3 Sponge Guard
 5.4 Smooth gouard
 5.5 Bitter gourd

Practical

1. Visit to a farm and aware with cultivation practices, its problems.
2. Study a variety of vegetables mention in a theory
3. Learn seedling raising practices like tomato, etc.
4. Visit to a vegetable market and aware with price
5. Study news paper and aware with price variation in vegetable mention theory.

Reference:-

- (1) “ Shakhaji vlgyan ” (Gujrati edition) – Babubhai Avarani.
- (2) “ Shakhaji pako ni kheti ” (Gujrati edition dec. -2013)
pub.: Directore of extension education, J. A.U., – Junagadh.
- (3) “ Shakhaji ” (Gujrati edition may-2009)
pub.: Directore of extension education, A. A. U., – Anand.
- (4) Vegetable crope in india. –Bose T.K. & Som M.G.
- (5) Vegetable - B.Chadhury

Faculty of Rural Studies

Name of Course	Sem.	Core/ Elective/ Foundation	Course Code	Course Title	Credits	Internal marks	External marks	Practical/ viva marks	Ext. exam time duration
B.R.S.	V	MDC-516	19070801055000	Political Science	3+0	30	70	-	2.5 Hrs

Title: History of Political Philosophy

હેતુઓ:-

૧. રાજનીતીનું મહત્વ જાણે.
૨. પ્રાચીન શાસન વ્યવસ્થાનો ખ્યાલ મેળવે.
૩. પ્રાચીન ગ્રીક ચિંતકોનું શાસન વ્યવસ્થામાં પ્રદાન.

અભ્યાસક્રમ:-

૧૦૦%

એકમ:- ૧. પ્રાચીન ગ્રીક નગર રાજ્યો, એથેન્સ અને સ્પાર્ટા, રાજ્યની અનિવાર્યતા, નગરરાજ્યોની નબળાઈઓ. ૨૦%

એકમ:- ૨. સોક્રીટો, સોક્રીટીસનું જીવન, તેનું તત્વજ્ઞાન અને તેમના પર મુકવામા આવતા આક્ષેપો/ટીકા. ૨૦%

એકમ:- ૩. પ્લેટો, પ્લેટોનું જીવન, રિપબ્લિક, લોઝ સંવાદ પ્લેટોના આદર્શ નગરરાજ્યના ત્રણ વર્ગો અને ન્યાયની વ્યાખ્યા, તત્વજ્ઞાની રાજાનો ખ્યાલ. ૨૫%

એકમ:- ૪. એરિસ્ટોટલ, તેનું જીવન, રાજ્ય સંસ્થાના ઉદભવનો ખ્યાલ, કુટુંબ જીવનની હિમાયત, નાગરીકતાનું મહત્વ, રાજ્યરચનાના પ્રકારો, પ્લેટો અને એરિસ્ટોટલની તુલના. ૨૫%

એકમ:- ૫. વિશ્વ નાગરીકતાનો સિધ્ધાંત

૧૦%

સંદર્ભ ગ્રંથો

૧. રાજનૈતિક સિધ્ધાંતોનો ઇતિહાસ	- લે. જયોર્જ સેબાઈન
૨. બે વિચાર ધારા	- દર્શક
૩. પાશ્ચાત્ય રાજકીય વિચારો	- ડો. એચ. એમ. જોશી
૪. પ્લેટોનું રિપબ્લીક	- લે. એમ. બી. પટેલ
૫. ગ્રીક તત્વચિંતન ભાગ-૧, ૨	- લે. યુ. એ. યાચ્ચિક

Faculty of Rural Studies

Name of Course	Sem.	Core/ Elective/ Foundation	Course Code	Course Title	Credits	Internal marks	External marks	Practical/ viva marks	Ext. exam time duration
B.R.S.	V	MDC-516	19070801055100	Contemporary Indian Philosophy -1	3+0	30	70	-	2.5 Hrs

Titel: Contemporary Indian Philosophy -1

હેતુઓ:-

- (૧) વિદ્યાર્થીઓ સમકાલીન ભારતીય તત્ત્વજ્ઞાન વિશેનું જ્ઞાન પ્રાપ્ત કરે.
- (૨) વિવેકાનંદના બ્રહ્મ, વેદાંત, માયા અને યોગના પ્રકારો વિશે સમજ કેળવે.
- (૩) રવિન્દ્રનાથ ટાગોરનો ઈશ્વર, માયા, માનવજીવન વિશે સમજ કેળવે.
- (૪) ગાંધીજીના ખ્યાલોમાં સત્ય, અહિંસા, ઈશ્વર, સત્યાગ્રહ, ધર્મ, વિજ્ઞાન અને ટેકનોલોજી વગેરે વિશે માહિતી મેળવે.

અભ્યાસક્રમ

- એકમ :- ૧ સમકાલીન ભારતીય તત્ત્વજ્ઞાનની મુખ્ય લાક્ષણિકતાઓ, આધ્યાત્મિક અને વૈજ્ઞાનિક અભિગમમાં ભારતીય અને પાશ્ચાત્ય વિચારધારાઓનું આદાન - પ્રદાન. ૧૫%
- એકમ :- ૨ સ્વામી વિવેકાનંદનો વેદાંત, બ્રહ્મ, અને માયા ખ્યાલ ચાર પ્રકારના યોગનો સમન્વય અને આધ્યાત્મિક માનવતાવાદ ૨૫%
- એકમ :- ૩ રવિન્દ્રનાથ ટાગોરનો ઈશ્વર, માયા, માનવજીવન અને મુક્તપણું તથા સત્ય અને સુંદરતાનો ખ્યાલ ૨૫%
- એકમ :- ૪ મહાત્મા ગાંધીજીનો સત્ય, ઈશ્વર, અહિંસા, સત્યાગ્રહ, ધર્મ, વિજ્ઞાન અને ટેકનોલોજી વિશેનું વલણ ૨૫%
- એકમ :- ૫ આંબેડકરનો બૌદ્ધ ધર્મનો ખ્યાલ ૧૦%

સદર્ભ ગ્રંથો સૂચિ :-

૧. આધુનિક ભારતીય ચિંતન - નરવણે વી.એસ.
૨. આધુનિક ભારતીય તત્ત્વજ્ઞાન - દેસાઈ બી. જી.
૩. રવિન્દ્રનાથ ટાગોરનું તત્ત્વજ્ઞાન - દલાલ પરીમલ
૪. અરવીંદનું તત્ત્વજ્ઞાન - ભટ્ટ એમ.કે.

Faculty of Rural Studies

Name of Course	Sem.	Core/ Elective/ Foundation	Course Code	Course Title	Credits	Internal marks	External marks	Practical/ viva marks	Ext. exam time duration
B.R.S.	V	MDC-516	19070801055200	Food & Nutrition-I	2+1	30	50	20	2 Hrs

Title: - Food & Nutrition - I

હેતુઓ :-

- (૧) પોષકઆહારની ઉપયોગીતા અંગેનું જ્ઞાન પ્રાપ્ત કરે અને પોષકઆહાર મેળવવા માટેના સરળ અને સસ્તા રસ્તાઓ શોધે.
- (૨) માનવીના આહાર અને સ્વાસ્થ્યનો સંબંધ જાણે.
- (૩) અપુરતા પોષણની આરોગ્ય પર થતી અસરો અંગેનું જ્ઞાન પ્રાપ્ત કરે.
- (૪) રોજનો કેટલો અને કેવો આહાર લેવો જોઈએ તેની સમજ કેળવે.
- (૫) જુદા- જુદા ખોરાકમાંથી કેટલી કેલરી મળે તે અંગેનું જ્ઞાન પ્રાપ્ત કરે.
- (૬) શરીરનું વજન યોગ્ય રીતે જાળવી રાખવા કેટલી કેલરી વાળો ખોરાક રોજ લેવો જોઈએ તેની સમજ કેળવે.
- (૭) શરીરને ગરમી અને શક્તિ આપનારા તત્ત્વો અંગેની જાણકારી પ્રાપ્ત કરે.
- (૮) શરીરના વૃદ્ધિ - વિકાસ માટે જરૂરી તત્ત્વો વિશેજ્ઞાન પ્રાપ્ત કરે.

અભ્યાસક્રમ :-

સૈધ્ધાંતિક :-

એકમ-૧

૨૦%

પોષક આહારની રૂપરેખા, આહારના કાર્યો, આહારના મુખ્ય ઘટકોનો સામાન્ય પરિચય તથા પોષણ અને આરોગ્ય .

એકમ-૨ ઉષ્માશક્તિ - એનર્જી :-

૨૦%

કેલરીનો સિધ્ધાંત, ખાદ્ય પદાર્થના શક્તિ મૂલ્યનું માપન, ઉષ્માશક્તિની દૈનિક જરૂરિયાત, કેલરીની જરૂરિયાત નક્કી કરવા માટેની પદ્ધતિઓ, બેઝલ મેટાબોલીઝમ અને તેને અસર કરતા પરિબલો, જુદી-જુદી ક્રિયાઓમાં વપરાતી શક્તિ, જુદા-જુદા ખોરાકમાંથી મળતી ઉષ્માશક્તિ, વિવિધ વયના લોકો માટે કેલરીની જરૂરિયાત, દૈનિક આહારમાં કેલરીના ગોઠવણનું મહત્વ અને ઉષ્માશક્તિ અને શરીરના વજનનો સંબંધ.

એકમ-૩ કાર્બોહાઈડ્રેટ :-

૨૦%

કાર્બોહાઈડ્રેટનું બંધારણ, પ્રાપ્તિસ્થાન, વર્ગીકરણ, દૈનિક જરૂરિયાત અને શરીરમાં તેની ઉપયોગીતા.

એકમ-૪ ચરબી :-

૨૦%

ચરબીનું બંધારણ, પ્રાપ્તિસ્થાન, પ્રકાર, દૈનિક જરૂરિયાત અને શરીરમાં તેની ઉપયોગીતા, ફેટીએસિડ, તૃપ્ત અને અતૃપ્ત ચરબીના આહારની માનવ આરોગ્ય પર થતી અસરો અને તંદુરસ્તી માટે કયું તેલ સારું તેની જાણકારી.

પ્રોટીનનું બંધારણ, પ્રાપ્તિસ્થાન, વર્ગીકરણ, એમીનો એસીડ, અપુર્ણ પ્રોટીનને સંપુર્ણ બનાવવાના માર્ગો, પ્રોટીનની શરીરમાં ઉપયોગીતા, પ્રોટીનની દૈનિક જરૂરિયાત અને પ્રોટીનની ઉણપની પ્રતિકુળ અસરો.

પ્રેક્ટીકલ:-

- (૧) બાળકોમાં વજન, ઉંચાઈ, માથાનો ઘેરાવો અને છાતીના ઘેરાવા ના આધારે પોષણ વિષયક સ્થિતિનું માપ કાઢવું.
- (૨) ૫ વર્ષની વયના બાળકોમાં બાવળાનો ઘેરાવો વિશિષ્ટ ટેપ અને બેંગલ દ્વારા માપી તેના આધારે બાળકોનું પોષણસ્તર નક્કી કરવું
- (૩) B.M.I.ના આધારે પુખ્ત વયના લોકોનું પોષણ સ્તર નક્કી કરવું.
- (૪) વ્યક્તિની કાર્યપધ્ધતિ અને વજનના આધારે તેની દૈનિક કેલરીની જરૂરિયાત નક્કી કરવી.
- (૫) કાર્બોહાઈડ્રેટ, ચરબી અને પ્રોટીન યુક્ત ખાદ્ય પદાર્થોની ઓળખ.
- (૬) આસપાસ રહેતા કુટુંબોમાં કેવા પ્રકારનું તેલ-ઘી ખવાય છે તેની નોંધ કરી યોગ્યતા ચકાસવી.

સંદર્ભ ગ્રંથો :-

(૧) પોષણવિદ્યા	- ડો.જે.ડી.પાઠક	- યુનિ. ગ્રંથનિર્માણ બોર્ડ
(૨) માનવ પોષણ	- ઉષાકાન્ત વૈદ	- યુનિ. ગ્રંથનિર્માણ બોર્ડ - ચતુર્થ આવૃત્તિ
(૩) પ્રયુક્ત પોષણ	- ડો. આર. રાજલક્ષ્મી.	- તૃતીય આવૃત્તિ
(૪) Human Nutrition	- Nilam Budhadev , Bhavana Vaid	
(૫) અપુરતું પોષણ એજ માહારોગ	- ડો.જે.ડી.પાઠક	- યુનિ. ગ્રંથનિર્માણ બોર્ડ
(૬) Food & Nutrition	- Kusum Gupta, L.C. Gupta	- 6 th Edition Jaypee
	Facts & Figures	

Faculty of Rural Studies

Name of Course	Sem.	Core/ Elective/ Foundation	Course Code	Course Title	Credits	Internal marks	External marks	Practical/ viva marks	Ext. exam time duration
B.R.S.	V	MDC-516	19070801055300	Hindi	3+0	30	70	-	2.5 Hrs

Title: - हेतु :- १ छात्र उपन्यास का आस्वादन करेंगे ।

२ छात्र निबंध लेखन सीखेंगे ।

३ छात्र भाषाज्ञान प्राप्त करें ।

तास : ४५

भारांक

तास

इकाई :-

१ साहित्यकार का जीवन - कवन

२०%

२०

२ ससंदर्भ व्याख्या

२०%

२०

३ उपन्यास के तत्व स्वरूप

२०%

२०

४ समग्रलक्षी मूल्यांकन

२०%

२०

५ निबंध - लेखन

२०%

०५

१००

४५

पाठ्य विषय : क इतिहास उपन्यास - प्रेमचंदजी

प्रकाशन - लोकभारती प्रकाशन - इलाहाबाद

ख निबंध

संदर्भ ग्रंथ :-

१ प्रेमचंद के उपन्यासों में चित्रित समस्याएँ - डॉ. एम. विमला

जयभारती प्रकाशन, इलाहाबाद

२ प्रेमचंद और उनका युग - रामविकास शर्मा

राजकमल प्रकाशन - नई दिल्ली

३ प्रेमचंद एक विवेचन - इन्द्रनाथ मदान

राधाकृष्ण प्रकाशन - दिल्ली

Faculty of Rural Studies

Name of Course	Sem.	Core/ Elective/ Foundation	Course Code	Course Title	Credits	Internal marks	External marks	Practical/ viva marks	Ext. exam time duration
B.R.S.	V	MDC-516	19070801055400	English	3+0	30	70	-	2.5 Hrs

Title: - English language Correction

Objectives:-

- 1.To strengthen the vocabulary of students.
- 2.To strengthen the grammar capacity, ability of the student.
- 3.To understand, read and speak in English.
- 4.To introduce the students to English literature.

Unit – 1 Text – Gulliver’s Travels – Jonathan Swift

Question answer, Reference to Context, Short notes, Short questions 40%

Unit - 2 Essay writing and letter writing

20 %

Unit – 3 Application writing

15 %

Unit – 4 Translation

10 %

Unit – 5 Correction from grammar and Punctuation Paragraph

15 %

Reference Book :-

1. High school English Grammar
2. Gulliver’s Travels.

By:- Wren & Martin

Faculty of Rural Studies

Name of Course	Sem.	Core/ Elective/ Foundation	Course Code	Course Title	Credits	Internal marks	External marks	Practical/ viva marks	Ext. exam time duration
B.R.S.	V	MDC-516	19070801055500	Agriculture Economics	3+0	30	70	-	2.5 Hrs

Title: - Agriculture Economics-I

Objectives:-

1. To familiarize student with policy issue that are relevant to Indian agriculture economics and enable them to analyze the issues.
2. To know About green revolution & its limitations.
3. To understand the tax-model of agriculture.

Theory

100%

Unit 1. Meaning and characteristics of Agri. Economics, Importance of agriculture in Indian Economy, Different between Agri. and Industrial sector. 20%

Unit 2. The problems of agricultural indepthness, present situation, causes, consequence, remedial measures. 25%

Unit 3. Meaning of Economic holding, Advantage and disadvantage of small farm, factors responsible, remedial measures. 20%

Unit 4. Meaning and stages of Green revolution, effects of green revolution, stagnation in green revolution, the future prospects 20%

Unit 5. Agricultural Taxation in India –present position, the case of agricultural Income taxation.

15%

READING LIST:

1. Rudder datt, KPM Sundharam –(2004) Indian economy
2. Bilgrami SAR –An introduction to Agricultural economics.
3. Sadhu and Singh –Agricultural problems in India.
4. Sundharam I.S. –Rural development.
5. Gov. of India –Economic survey (annual)
6. Bhaduri A. – The economic structure of backward agriculture.
7. Gulati A. &T. kally –Trade liberalization and Indian economy.
8. Rudra A. - Indian agriculture economics.
9. Sainy G.R.- Farm size resource use efficiency and income distribution.